

THE DUTCH DICKENSIAN

Volume XXIX | No.67 | 2009

The Dutch Dickensian is een uitgave van de Haarlem Branch van de Dickens Fellowship

COLOFON

THE DUTCH DICKENSIAN, VOLUME XXIX, Zomer 2009, NO. 67

Redactie:
Guus de Landtsheer
Ton Vroom

Redactie-adres:
Dikbosstraat 34,
7814 XN Emmen

Bestuur Haarlem Branch:
M. David, voorzitter
P. de Groot, secretaris
D. Kooiman, penningmeester

Secretariaat Haarlem Branch:
Kanaaldijk 81
1454 AC Watergang

Website:
home.planet.nl/~aadel/Dickens/htm

The Dutch Dickensian is alleen verkrijgbaar voor
leden van de Haarlem Branch van de Dickens
Fellowship

INHOUDSOPGAVE

- 36 **VAN DE REDACTIE**
- 37 **VAN DE VOORZITTER**
Martijn David
- 38 **KORT VERSLAG VAN DE 219de VERGADERING VAN
THE DICKENS FELLOWSHIP HAARLEM BRANCH**
Pieter de Groot
- 40 **A CLINK FOR THE STOUT - OLD CLAM!**
Ton Dorrestein

THEMA

- 41 **DICKENS EN DARWIN OF: DE EVOLUTIE EN DE ROMAN**
Hans Jansen
- 52 **NATURAL SELECTION (ALL THE YEAR ROUND 1860)**
- 59 **DARWINISTISCHE LITERATUURKRITIEK**
Guus de Landtsheer

VAN DE REDACTIE,

We konden er niet meer omheen. In het vorige nummer werden we al links en rechts met Darwin om de oren geslagen, dus het moest er in dit zomernummer maar eens van komen: een thema met alleen maar Darwin en Dickens! Zomernummer zult u zeggen, maar we hebben nooit een zomernummer van de Dutch Dickensian gehad?

U heeft gelijk, maar dat is vanaf nu anders. Na de aankondiging van de redactionele uitbreiding is dit één van de eerste veranderingen waar u iets van merkt. Wat u misschien ook merkt: er staat ditmaal geen puzzel in ons blad en geen uitslag van de vorige. Vanuit Amerika kwam het bericht dat de aldaar ontworpen anagrammenpuzzel toch niet aan het doel van de maker had beantwoord en teveel fouten bevatte. Wij zwijgen daarover, houden de stijf lippen op elkaar en wachten na de afkondiging van het faillissement van GM gelaten af hoe Obama ook hier voor een oplossing zal zorgen. Onze eigen puzzelredacteur heeft het allemaal nog niet verwerkt en dwaalt nu tussen Weerdinge en Finsterwolde over de uitgestrekte veengebieden die beide redactielokalen van elkaar scheiden. U hoort nog wel van hem.

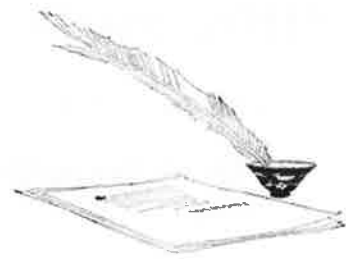
Voortschrijdend inzicht bij de redactie in het DTP-computerprogramma waarmee dit blad wordt vormgegeven heeft er voor gezorgd dat de paginanummering sinds het vorige nummer van The Dutch Dickensian gewoon doorloopt. U krijgt dit jaar dus honderdachtentwintig pagina's in plaats van vier maal tweëndertig.

Er gebeurt trouwens ook het nodige op Dickensiaans gebied in het noorden. In dit nummer staat de Dickenslezing die deze winter in de Dickens Room van de openbare bibliotheek in Haren (Gr) is gehouden. Ook hierin wordt Darwin genoemd.

U bent ongetwijfeld al begonnen aan het lezen van The Old Curiosity Shop (OCS) en zoals gebruikelijk zal het bestuur op de herfstbijeenkomst daar met u over van gedachte willen wisselen. Gebruikelijk was dat het herfstnummer van de Dutch Dickensian dan een themanummer van het Book of Study was. Wij wil-

len het dit keer echter anders doen. De redactie ziet graag alle bijdragen over dit boek na de herfstbijeenkomst bij haar terecht

komen. We kunnen dan zorgen dat in december het themanummer over de avonturen van Little Nell en haar grootvader verschijnt. Een ander idee dat bij de redactie leeft is, om wat regelmatigere boekbesprekingen van door Dickensians gelezen boeken te publiceren. Dat hoeven geen nieuwe publicaties te zijn, maar mogen ook gerust boeken van oudere datum zijn. Het gaat erom dat we elkaar informeren over wat er aan materiaal beschikbaar is dat mogelijk ook anderen interesseert.

++++

VAN DE VOORZITTER,

Waarde Dickensians,

Dit nummer van The Dutch Dickensian is gewijd aan Darwin en Dickens. Een enkeling (en ik neem dit maar letterlijk) zal het zijn opgevallen dat ik in het voorjaarsnummer van The Dutch Dickensian al repte over deze beide grootheden, Darwin en Dickens. Daardoor zou de indruk kunnen ontstaan dat de redactie zich iets gelegen laat liggen, of zelfs beïnvloed worden door, de woorden van de president. Niets is echter minder waar. De redactie opereert geheel onafhankelijk. Ik ben het met diverse burgemeesters en andere politici eens dat dit jammer is. Collega-president Hugo Chávez zou zulks niet laten gebeuren.

Besmuikt geef ik toe dat een programma als 'Aló Presidente' mij ook wel wat zou lijken, al is het maar bij omroep MAX.

Ik zou natuurlijk een weblog kunnen beginnen waarin u voortdurend mijn gevoelens en diepe gedachten zou kunnen lezen. Dickens had geen weblog maar dankzij de vele bewaarde brieven, verslagen, dagboeken etc. hebben we toch een goed beeld van zijn dagelijkse beslomeringen. Zou Dickens een weblog hebben bijgehouden? Hij zou in ieder geval interesse hebben gehad in de techniek en het fenomeen. Maar over een aantal zaken had hij gezwegen. We zouden niets meer over zijn vrouw Catherine en Ellen Ternan hebben geweten dan we nu doen. Zouden we plots meer ontboezemingen krijgen over Warren's Blacking Warehouse?

Ik kan natuurlijk ook gaan twitteren. Zeer populair in zekere kringen. Wanneer u tijdens een eerstvolgende lezing het zachte geluid hoort van piepkleine toetsen die voorzichtig worden beroerd door vingers die daar niet voor gemaakt zijn, weet dan dat ik twitter. Voor hen die er niet bij zijn. Wat ik twitter? Simpel: 'Thuisblijvers krijgen (alweer) ongelijk.'

Ik wens u allen een mooie en lezenswaardige zomer. U kunt mij niet volgen via een weblog, twitter of anderszins. Maar ik kan u wel vertellen dat ik iets ga lezen. Iets van of over

Dickens. En meer hoeft u niet te weten.

Martijn David

KORTVERSLAG VAN DE 219DE VERGADERING VAN
THE DICKENS FELLOWSHIP HAARLEM BRANCH.
door Pieter de Groot

In een doortastend Kraantje Lek verzamelden zich 32 leden. De president spreekt van een overweldigende opkomst want we zitten twee rijen dik, maar dat heb je al gauw daar. Hij noemt de bijeenkomst vandaag historisch want het is voor het eerst dat wij een spreker uit België voor ons hebben. De verwachtingen zijn hoog gespannen want mevrouw Degreef is niet voor niets uit al die inzendingen gekozen. De secretaris zegt dat het aantal aanwezigen ditmaal het aantal afzeggingen overtreft. Dan kijkt hij eens naar zijn stapel schier onverkooptbare Mr. Dick's Kite's, zwaait wat met aanmeldingsformulieren voor The Dickensian en gaat weer zitten.

De penningmeester bevindt zich, in gezelschap van zijn familie, op Texel. Dat is schapen, regen en harde wind. Ongetwijfeld claimt hij bij terugkomst mooi weer, maar wij weten beter.

De editor meldt dat ons medelid Ton Vroom toegetreden is tot de redactie van The Dutch Dickensian. De eindeloosheid van het Noordelijk landschap was hem naar de keel gevlogen en zijn arts raadde hem aan iets te gaan doen. Er zijn grootse plannen: TDD gaat vanaf 2010 viermaal per jaar verschijnen en wel op A5 formaat. Verder is het vanaf 2010 ook mogelijk een postabonnement te nemen, met of zonder lidmaatschap van de Haarlem Branch.

Dan geeft de president het woord aan onze spreekster, mevrouw Degreef, die meteen papieren begint uit te delen. Zij is vandaag, zo vervolgt ze, wat nerveus omdat ze voor een gezelschap van kenners spreekt. Dat laten we ons graag welgevallen en gaan er eens goed voor zitten.

Een vertaling, zo stelt mevrouw Degreef, moet Dickens ook echt weergeven anders is het geen goede vertaling. Zijn humor moet ook in de vertaling humor blijven, etc. Zij geeft een aantal voorbeelden die wij op het uitgereikte papier kunnen meelesen. Want het blijft moeilijk om spreektaal goed te vertalen.

Zo is daar de man met het spraakgebrek die

Mr. Jagers aanspreekt: "Mither Jaggerth!, Half a moment! My hown cuthen'th gone to Mither Wemmick at thith prethent minute, to offer him hany termth". In de vroege vertaling van Mensing wordt aan dit spraakgebrek geen enkele aandacht besteedt en ook De Bruin, die *Great Expectations* voor de Prisma reeks vertaalde, doet er niets mee. Beiden gebruiken gewone schrijftaal. Pas in de vertaling van Dabekaussen en Maters, uit 2001, zien we het terug. "Meneer Jagerssj, Een halve sjeconde, M'n eigenstje neef isj op dit moment"

Ook als Dickens gebruik maakt van herhalingen in een zin, zoals het woord "rot" in deze beschrijving van een achterbuurt: "Thus far my sense of sight; while dry rot and wet rot and all the silent rots that rot in neglected roof and cellar...", laten zowel Mensing als De Bruin dit niet terugkomen. Wel weer door Dabekaussen en Maters: "Tot zover mijn gezichtszin, terwijl witrot en bruinrot en al het sluipende rot dat rot in verwaarloosde daken en kelders..."

Je zou kunnen stellen dat er pas in 2001 een echt goede vertaling is gemaakt want er worden nog meer voorbeelden van vertalingen gegeven, ondermeer van het lied *Old Clem*. Tot slot heeft mevrouw Degreef het nog over het weg laten van stukken tekst in vertalingen en dat Pip in *Great Expectations* niet alleen een hekel aan zijn oude levenswijze had maar ook aan zijn oude tongval. Zij besluit met de opmerking dat dit het weer was voor vandaag.

Waarop er vragen zijn:

De heer De Landtsheer vertelt vrijelijk dat hij uit Oost Vlaanderen komt en na het Vlaams, eerst het Dordts en inmiddels het Nedersaksisch van Drenthe spreekt. Spreekster meent dat het hier om een sociolect gaat, een dialect van de lagere standen dat niet aan een bepaald gebied is verbonden, waarop de heer De Landtsheer schielijk gaat zitten.

De heer Ferdinandusse zegt dat spreekster een compliment verdient voor haar lezing. De heer Kabel wil wel eens weten of er ook Vlaamse vertalingen van Dickens zijn. Spreekster antwoordt ontkennend. De president dankt spreekster en reikt haar een passend geschenk, zijnde de scriptieprijs.

Nadat de borrel een gunstig biedklimaat heeft geschapen kan er worden geveild. De voorzitter roept de titels af en de secretaris hamert er lustig op los. Mede door telefonische biedingen is er een bedrag van € 456,00 opgehaald.

Waarop wij aan tafel gaan.

De president opent de tafelspeeches met de stelling dat een vertaling 50 jaar meegaat, want de taal is nu eenmaal in beweging. De heer Vroom informeert ons alvast over wat ons te wachten staat op onze volgende bijeenkomst, in Veenhuizen. Tevens gaat hij in op hoe de aanpak van het pauperdom in Nederland was geregeld en dat Dickens er over schreef in *Household Words*. Alsof dit niet genoeg is geeft hij ons ook de Belgische variant. Daar kwam een wortel aan te pas, kan de secretaris zich nog herinneren. De president stelt dat bij welke pauperaanpak dan ook, het economisch belang voorop dient te staan. Hoe is het financieel geregeld, daar gaat het om.

Na enige discussie blijkt er grote onduidelijkheid te bestaan op dit punt. De financiering is al net zo vaag als die bij de Haarlem Branch of bij de Jehova's.

De heer De Landtsheer wil nog eens terug naar de Belgische afscheiding en zegt een rijmpje op over ene Willem die weg wil. De president vindt dat Belgen hier altijd welkom zijn, ook als ze Willem heten.

De heer Klok begint over de tocht van Van Lennep door Nederland die in Drenthe op gesloten mensen stuitte. Van gesloten is het een kleine stap naar opgesloten.

De heer Kabel stelt dat vertalen verraden is en hij vraagt zich af waar de gelden van de veiling naar toe gaan.

De president proeft sepsis en is verrast. De heer Kabel zat zelf decennia lang in het bestuur en had vaagheid over verantwoording van gelden tot een ijl meesterschap opgestuwd. Of

was het de heer Van Kessel? Kijk, zelfs dat werd nooit duidelijk. Nee, vervolgt hij, laat niemand zich zorgen maken, het Ebenezer Scrooge Fonds doet in stilte goed werk maar men kan niet voorzichtig genoeg zijn zodra er wezen in het spel zijn. Getuige ook deze passage uit *Our Mutual Friend*: "The market was rigged in various artful ways, Counterfeit stock got into circulation. Parents boldly represented themselves as dead, and brought their orphans with them. Genuine orphan-stock was surreptitiously withdrawn from the market by orphan-holders keeping back, and then rushing into the market a dozen together. But the uniform principle at the root of all these various operations was bargain and sale".

De Ferdinandusse merkt fijntjes op dat inder tijd de Enkhuizer wezen in werkelijkheid bejaarden uit Hoorn bleken te zijn maar realiseert zich dan dat hij toen zelf in het bestuur zat en gaat weer zitten.

De heer Jacobs stelt ten slotte dat vertalen vooral weglaten is, of was het nu andersom. Waarop de president de bijeenkomst besluit met de woorden dat hij weer blij was ons allemaal te zien en dat het weer hier beter was dan op Texel.

Mededelingen:

De volgende bijeenkomst van de Haarlem Branch is (onder voorbehoud) op 24 oktober en wel in Kraantje Lek. Voor ons zal dan spreken Dr. Willem Tigges uit Leiden.

Gezien de economische crisis heeft het bestuur besloten dit jaar af te zien van de helft van hun bonussen. Daarom ook dit jaar geen verhoging van de contributie: € 25,- per lid en € 35,- voor een paar. Aan acceptgiro kaarten doen wij niet. In het briefhoofd staat het rekeningnummer.

De redactie van *The Dutch Dickensian* laat weten dat zij digitalisering van ons blad onderzoekt. Een index staat inmiddels op de website.

Conferenties in 2009 (informatie bij uw secretaris)

Dickens and the Voices of Victorian Culture:

van 8 t/m 10 juni in Verona, Italy.
Annual Conference: van 30 juli t/m 5 augustus in Cleveland Ohio, USA
Dickens and Tourism: van 11 t/m 14 september in Nottingham.

London Calling

Geen nieuws, behoudens dat het weer zou broeien in de raad van Trustees. Maar wanneer broeit het daar niet.

++++

A CLINK FOR THE STOUT – OLD CLEM!

door Ton Dorrestein

Op de vorige meeting werden vertaalverschillen in 'Great Expectations' besproken door Sarah Degreef. Daarbij werd het lied van Joe Gargery, 'Old Clem', als voorbeeld gebruikt. De vraag rees waar toch in 's hemelsnaam de vierde regel – 'with a clink for the stout' - naar verwees.

In "The Making of Charles Dickens" van Christopher Hibbert vinden we op p. 14 de volgende verklaring:

The best day to go down to the yard was 23rd November, St. Clement's Day. For then the blacksmiths held a pageant in honour of their patron saint, made their traditional speeches, and collected money from the officers of the dockyard before parading round the streets of the town.

The senior apprentice, chosen to play the part

of Old Clem in an oakum wig, a mask and a long white beard, was carried at the head of the procession in a chair with a crown and anchor at the top. Surrounded by attendants carrying torches, banners and flags, and marching to the music of a drum and fife, he stopped at the various public houses of the town and took his companions in for a drink. And whenever the smiths moved off to the next inn they sang the song, in imitation of the measure of a hammer beating on an anvil, that Joe Gargery sings at his forge:

*'Beat it out, beat it out – Old Clem!
With a clink for the stout – Old Clem!
Blow the fire, blow the fire – Old Clem!
Roaring dryer, soaring higher – Old Clem!*

++++

DICKENS EN DARWIN OF: DE EVOLUTIE EN DE ROMAN¹

door Hans Jansen

“In den beginne was het beeld.”

Deze parafraze van het begin van het evangelie van Johannes illustreert de start van de carrière van Charles Dickens. En misschien geeft hij ook aan hoe met betrekking tot diens werk de cirkel weer rond is. Hoewel ik mij hier in deze fraaie Dickens room omringd weet door gedrukte uitgaven van zijn werk, kan niet anders dan geconstateerd worden dat in ieder geval in Nederland de grootste interesse om Dickens te lezen voorbij lijkt te zijn. Een blik op Bol.com of een kijkje in de boekhandel toont slechts een handjevol titels die makkelijk verkrijgbaar zijn. Tweedehands staat ieder antiquariaat vol met de Prisma-vertalingen. Heel anders ligt dat bij de dvd-uitgaven van films of televisiebewerkingen van de werken van Dickens. Die liggen in enorme aantallen in de winkels. En het houdt maar niet op. Niet alleen komt de ene na de andere heruitgave in de schappen, omroepen als de BBC blijven zijn werk verfilmen. Het beeld heeft daar overwonnen.

En met dat beeld was het begonnen. Want in 1836 hadden de uitgevers Edward Chapman en William Hall hun blik laten vallen op de 24-jarige journalist Charles Dickens om wat teksten te leveren bij wat illustraties. De beelden kwamen dus eerst. Het waren die illustraties die Dickens verleidden tot het publiceren van wat uiteindelijk *The Posthumous Papers of the Pickwick Club* werd.

Die uitgave, die van april 1836 tot november 1837 in maandelijkse afleveringen plaatsvond, was zo niet alleen de geboorte van een nieuwe schrijver, maar ook van een nieuwe publicatiewijze: het feuilleton. En daarover gaat mijn verhaal. Ik zal een overzicht verzorgen van de werkwijze van Dickens, en de reactie van zijn lezerspubliek op een geheel nieuwe fenomeen. Daarbij baseer ik me voornamelijk op de recensies, brieven en dagboekfragmenten die zijn verzameld in *Dickens, The Critical Heritage*, onder redactie van Philip Collins uit 1971.

En in dat opzicht is de relatie tussen Dickens en Darwin een feit. Charles Dickens en Charles Darwin werden op dezelfde dag lid van de Britse Athenaeum club (in juni 1838), en hebben elkaar daar waarschijnlijk ook wel ontmoet. Maar waar Darwin zijn faam ontleende aan zijn evolutietheorie, die ons wereldbeeld voorgoed veranderde, veranderde Dickens de uitgeefwereld met zijn nieuwe methode om boeken aan de man te brengen. En de evolutie van een werk, van een kiemcel van een idee, komt dan sterk overeen met de evolutie van de soorten zoals Darwin die beschreef. Aanpassing aan omstandigheden is essentieel. Het zijn de sterken die overleven. Ook in de schrijverswereld.

Er zijn voor een schrijver ruwweg twee mogelijkheden: Hij plant zijn boek zorgvuldig, en schrijft het als hij volmaakt tevreden is over de structuur, of hij laat het boek groeien onder zijn handen. In dat tweede geval kan er natuurlijk ook nog steeds geschaafd worden en de publicatie worden uitgesteld tot de auteur tevreden is. Veel manuscripten die een uitgever bereiken, zijn in de ogen van die uitgever pas publicabel als er eerst een herziening plaatsvindt. Menig schrijver dankt in het voor- of nawoord van zijn boek een huisredacteur die hem voor fouten (in de taal en in de feiten en verhaallijn) heeft behoed.

Maar als de publicatie al van start is gegaan vóór de auteur goed weet waar hij gaat uitkomen, en als bovendien zijn inkomen voor een groot deel afhangt van de mate waarin hij de verkoop kan stimuleren, dan is de verleiding groot om uit te wijden of zich aan te passen aan de wensen van het publiek. Bovendien spelen ook nog andere factoren nog een rol, zoals de interesse en reacties van het publiek, positief en negatief, en de eisen van uitgevers. Daarover straks meer.

In november en december 2008 zond de BBC een nieuwe verfilming uit van *Little Dorrit*. De serie had maar liefst 14 afleveringen, en duurde in totaal 8 uur. Nadat in eerste

instantie de belangstelling groot was, leek het publiek toch moe te worden van de vele afleveringen, en een verhaal dat niet duidelijk ergens heen geen. Van 6.3 miljoen kijkers aan het begin, daalde de belangstelling naar 4.2 voor de laatste aflevering.² Dat komt sterk overeen met de gebeurtenissen en belangstelling voor *Little Dorrit* in boekvorm. Van *Little Dorrit* werden er in eerste instantie 36,000 exemplaren verkocht (1855). Maar tegen het einde van de serie, in 1857, was dat gedaald naar 29,000.³

Nu zijn we tegenwoordig verwend. We hebben heel veel televisiekanalen, kunnen op onze DvD of Blue-rays kijken, kijken films of podcasts op Internet, en we kunnen zelfs naar zoiets ouderwets als de bioscoop of het theater. En oh, ja, we kunnen boeken lezen. Uiteraard lag die situatie in de negentiende eeuw anders. Naast het theater (dat in Engeland buiten Londen niet zo veel voorstelde), was er alleen het boek waar men zijn toevlucht toe kon nemen. En Dickens, en zijn feuilletonuitgaven, profiteerden daar enorm van.

Er was in de negentiende eeuw sprake van een wezenlijke verandering in de aard van de schrijver. Tot aan het begin van de negentiende eeuw waren schrijvers vrijwel zonder uitzondering vertegenwoordigers van de gegoede klasse, die zich verzekerd wisten van een welgestelde familie of in ieder geval een goed inkomen. Zij waren niet afhankelijk van hun schrijfsels voor hun levensonderhoud. Dat gold voor Henry Fielding (van *Tom Jones*), Tobias Smollett, Samuel Richardson en ook Jane Austen. (In dat opzicht zijn er parallellen met componisten, die tot rond 1800 merendeels in loondienst voor een vorst werkten, zoals Joseph Haydn en vorst Eszterhazy), maar daarna hun inkomen moesten vergaren met opdrachten en optredens. Mozart maakte de omslag toen hij wegging bij de aartsbisschop van Salzburg; vanaf Beethoven moesten componisten hun kostje bij elkaar scharrelen.) Dickens, en ook zijn jongere tijdgenoten, waren wel degelijk afhankelijk van hun werk als schrijver.⁴ Sterker nog, dat werk kon hen in de negentiende eeuw een substantieel inkomen bezor-

gen. Anthony Trollope kreeg voor *Barchester Towers* in 1857 ongeveer 100 pond, wat gelijk stond aan zijn toenmalige jaarsalaris bij het postkantoor. In de jaren 60 van de negentiende eeuw verdiende hij ongeveer 3200 pond per boek! Dickens verdiende 9000 pond voor de eerste editie van *Dombey and Son* (en liet bij zijn dood een nalatenschap van ongeveer 93000 pond na).⁵ Dat is niet zo opmerkelijk als we weten dat Dickens ongeveer 30 jaar lang doorschreef.

Het feuilleton

Dickens was zo ongeveer de uitvinder van de publicatie in maandelijkse afleveringen. In wezen was dit het feuilleton. Zoals ik heb gezegd was *The Posthumous Papers of the Pickwick Club* in 1836 begonnen als verhaal-bijlage bij een aantal prenten. Maar al snel werd het verhaal belangrijker. In eerste instantie werden er slechts 400 exemplaren van het eerste deel verkocht, maar toen de populariteit toenam, veranderde dat rap: op het hoogtepunt werden er 40.000 exemplaren van een aflevering verkocht!

Vanaf 1836 (*The Pickwick Papers*) tot 1870 (*Edwin Drood*) verschenen zijn boeken vrijwel onafgebroken in maandelijkse, en gedurende korte tijd zelfs wekelijkse afleveringen. Negen van zijn werken verschenen in maandelijkse afleveringen (los verkrijgbaar; drie of vier hoofdstukken per keer). *Oliver Twist* verscheen in maandelijkse afleveringen in een tijdschrift, en de andere vijf werden in wekelijkse afleveringen gepubliceerd.⁶ Dat er af en toe een hiaat in die schrijfwoede optrad, is onvermijdelijk. Zo was Dickens erg uit het veld geslagen door de dood van zijn schoonzus Mary Hogarth. Deel XV van *The Pickwick Papers* verscheen dan ook een maand te laat.⁷

(Zo populair was *The Pickwick Papers* overigens, dat het later weer voorkwam in andere boeken. Onlangs verscheen de televisieversie van Mrs Gaskell's roman *Cranford* (en *My Lady Ludlow* en *Mrs Harrison's Confessions*). Captain Brown wordt daarin door een trein overreden terwijl hij het nieuwste deel van *The Pickwick Papers* leest.⁸ Overigens schreef Mrs Gaskell *Cranford* voor *Household Words*, het weke-

lijkse tijdschrift dat Dickens uitgaf, en waarin hij ook *Hard Times* publiceerde.)

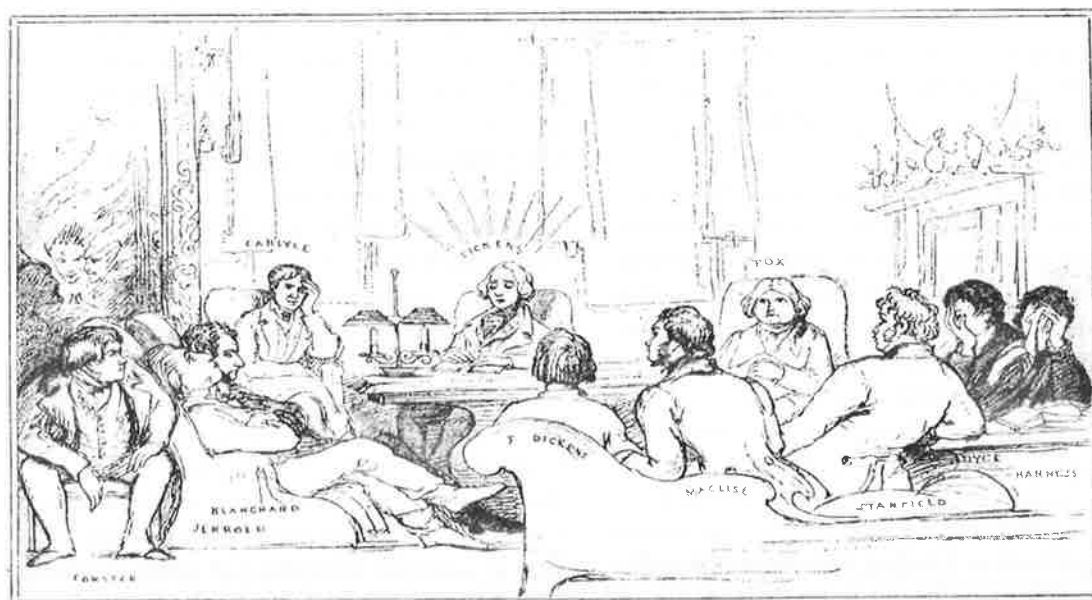
Het is interessant te zien hoe in de loop van de negentiende eeuw de waardering voor het feuilleton veranderde. Eerst was men sceptisch, en soms ronduit laatdunkend over het werk van Dickens. Later wordt dat veel meer bewonderd. De lieveling van het land wordt dan gekoesterd, ook voor wat betreft zijn feuilleton.

De impact van het nieuwe in *The Pickwick Papers* blijkt bijvoorbeeld uit een brief van de schrijfster Mary Russell Mitford aan een vriendin, Emily Jephson. Miss Jephson verbleef in Ierland, en moest dus de laatste ontwikkelingen op boekgebied missen:

Heb jij nog nooit gehoord van The Pickwick Papers! Nou zeg! Ze geven elke maand een nummer uit, en drukken er dan zo'n 25.000. De boekhandelaar heeft al zo'n 10.000 pond verdiend met z'n investering. Het is leuk -het leven in Londen- maar zonder iets onaangenaams: een dame kan alles hardop lezen... Het is nogal fragmentarisch.⁹

Dit citaat beschrijft eigenlijk alles: het nieuwe van de publicatie in afleveringen, het

succes, in aantal en geld, het beschaafde, en het fragmentarische. Zoals dit citaat aangeeft, had de uitgeverwereld in de negentiende eeuw ook andere gevolgen voor Dickens. Of hij er persoonlijk in geïnteresseerd was weet ik niet, maar het was voor Dickens, en veel andere schrijvers in het Victoriaanse Engeland onmogelijk om al te expliciet te zijn in bijvoorbeeld seksuele beschrijvingen, of verwijzingen naar overspel etc. Maar al te vaak werden boeken, zeker die in losse afleveringen, in huiselijke kring voorgelezen door de heer of vrouw des huizes. En het zou volstrekt onbetamelijk zijn geweest om iets te beschrijven waar men van zou moeten blozen.¹⁰ Maar wat wel altijd tot de mogelijkheden behoorde, was het sentimentele. Als men er om moest huilen (of lachen) was het goed. Dickens was zich daar zeer van bewust, en in zijn openbare voorleessessies wist hij altijd een gevoelige snaar te raken, en omdat hij een heel goed voorlezer was, was het publiek vrijwel altijd tot tranen geroerd. Trots schreef hij aan zijn vrouw: "Als je gisterenavond Macready eens had kunnen zien, die openlijk lag te huilen op bank toen ik voorlas, dan zou je met mij hebben gevoeld wat het is om macht te hebben."¹¹

*At 58 Lincoln's Inn Fields, Monday, December 2, 1844
(From a picture by Maclise)*

Di

Maar terug naar het feuilleton.

Vroeg in zijn carrière waren schrijvers en critici maar gematigd enthousiast over het werk van Dickens:

*Omdat ze in delen verschenen, met in elk stuk wel iets naar de smaak van een ieder, was de pers vanzelfsprekend gek op zijn werk: het gaf ze de middelen om lege stukken op te vullen zonder daar veel moeite voor te doen. Waar andere schrijvers maar één keer aandacht krijgen, krijg je op deze manier heel vaak aandacht voor je werk. Daarenboven is Boz er erg goed in om op de actualiteit in te haken en zo zijn schrijfsels wat pit te geven. Als zijn onderwerp als zodanig niet interessant genoeg is, deinst hij er niet voor terug om op allerlei manieren iedereen naar de mond te praten.*¹²

Wat we tegenwoordig meemaken, wat we recentelijk zelfs in extreme mate hebben meegemaakt met de boeken van J.K. Rowling in haar *Harry Potter* serie, was in de negentiende eeuw het geval met Dickens. De belevenissen van de personages konden niemand onberoerd laten. Waar in de achttiende eeuw mensen brieven schreven naar Samuel Richardson, omdat ze zo betrokken waren bij de figuren in zijn boek *Clarissa*, was dat bij Dickens het geval bij *Nicholas Nickleby*. De lezers van het ene deel konden niet wachten op het volgende om te zien wat daar ging gebeuren.¹³

De hysterische scènes bij de boekhandel van nu, waar om middernacht de deuren opengaan om de als heksen uitgedoste Harry Potterfans toe te laten tot hun lang verwachte nieuwe deel, werden in de negentiende eeuw geëvenaard door de lange rijen (in Engeland wel iets georganiseerder dan hier in Nederland) bij de verschijning van een nieuwe episode van een Dickensroman.

Toch vraagt een anonieme recensent van *Nicholas Nickleby* zich in 1838 serieus af of iemand buiten Londen nou werkelijk geïnteresseerd is in zo'n typisch hoofdstedelijk verhaal. Hij vermoedt dat de verkoopcijfers in de provincie wel eens veel lager kunnen zijn. Bovendien is hij van mening dat een deel van

de populariteit zonder meer komt door die maandelijkse afleveringen. Het betekent dat meer mensen het boek kunnen kopen, omdat ze per deeltje relatief goedkoop zijn, en als je eenmaal begonnen bent, moet je wel doorlezen. Hij is er vast van overtuigd dat weinigen *The Pickwick Papers* uitgelezen zouden hebben als het als geheel in één boek was verschenen.¹⁴

Maar de impact was groot. Kort na de spectaculaire verkoopsuccessen van *The Pickwick Papers*, dat in 30.000 exemplaren werd verkocht, werd *Nicholas Nickleby* al in het Duits vertaald. De maandelijkse verschijning maakte het mogelijk dat de uitgave vrijwel parallel liep. Maar de *Pickwick Papers* zijn zonder meer chaotisch van opzet, en relatief ongestructureerd. Dickens was immers begonnen met verhaaltjes bij prenten, en aan het begin lag absoluut niet vast dat er een structureel compleet geheel uit zou voortkomen.

Maar dat veranderde. Dickens zag brood in de maandelijkse feuilletonuitgave, en zette zijn nieuwe werk zorgvuldiger op. Van enkele romans bestaat dan ook nog steeds een compleet plan van aflevering tot aflevering, waar hij het verhaal in grote lijnen uiteenzet.¹⁵ *Nicholas Nickleby*, zo stelt een recensent, was weliswaar beter begonnen, maar moet nog wat vrolijker worden, wil het goed komen met dit verhaal. Maar volgens Thomas Henry Lister was *Oliver Twist* zonder meer het beste. Als Lister dit schrijft, is ook dat boek nog niet helemaal verschenen, maar hij merkt op dat het goed gestructureerd is, met personages die met meer vakkennis en zorg zijn opgesteld, zonder de al te grote overdrijving die de *Pickwick Papers* zo aantast.¹⁶

Niet alleen zorgvuldige recensies gaven blijk van deze mening. Ook uit brieven en dagboeken uit de tijd van Dickens blijkt zijn invloed. Het dagboek van Henry Crabb Robinson in 1841 was uiteraard bedoeld voor eigen gebruik. Robinson (toen 66 jaar oud) had al besloten Dickens niet meer in afleveringen te lezen, toen hij eindelijk *The Old Curiosity Shop* uit had. Maar toen *Barnaby Rudge* verscheen (of aflevering voor aflevering begon te verschijnen), ging hij toch weer voor

de bijl. Eind augustus 1841 begon hij met de eerste aflevering van het boek, dat hij op 5 september uit had. Toen nam hij zich wederom voor niet verder te gaan tot alles was verschenen. "Ik heb alles van *Barnaby Rudge* gelezen dat tot nu toe is verschenen. "Ik lees niks meer tot het verhaal klaar is... Ik kan de spanning anders niet aan."¹⁷

John Wilson Croker schreef in 1843 over Dickens, die auteur van populaire verhaaltjes die vooral over de lagere klassen gaan, (very low life). En hij is bang dat zijn langere werken hun populariteit vooral danken aan het feit dat ze in stukken zijn gepubliceerd. Het lezen van zo'n stukje in een verloren moment is best aardig, maar om die boeken nu in één ruk uit te moeten lezen: vreselijk.¹⁸ Hij voorspelt dan ook met zekerheid dat deze werken een vluchtige populariteit zullen hebben, en al snel vergeten zullen worden.

Toen *Martin Chuzzlewit* verscheen (van januari 1843 tot Juli 1844) gebeurde er iets wat nog niet eerder was gebeurd: de aandacht van de kopers verslaptte. Van de *Pickwick Papers* en *Nicholas Nickleby* konden 40 tot 50.000 maandelijks exemplaren verkocht worden. *The Old Curiosity Shop* was zo populair dat er van de laatste afleveringen 100.000 verkocht werden. Bij *Barnaby Rudge* daalde dat tot 30.000. Maar van de eerste delen van *Chuzzlewit* werden niet meer dan 20.000 exemplaren verkocht.¹⁹ Dickens zag zich genoodzaakt om in het verhaal in te grijpen in een poging de aandacht van de kopers terug te krijgen. De uitgever had Dickens een voorschot gegeven, maar de verkoop van *Chuzzlewit* was niet genoeg om dat te dekken. Dickens zat zwaar in de problemen. Hij koos er voor om Martin naar Amerika te laten gaan, en daardoor trok de verkoop tijdelijk wat aan. We zien in het boek ook hoe wanhopig de auteur probeert te redden wat er te redden valt. Het verhaal zwalkt. De delen over Amerika hebben weinig te maken met de rest.²⁰

Maar afgezien van dat uitstapje leek het werk beter geconstrueerd, en daar was Dickens zelf ook trots op, en veel recensenten herkenden dat en gaven het toe. Schrijven

voor de massa is duidelijk niet hetzelfde als schrijven voor de recensent. Dickens liep over het algemeen ongeveer een maand voor met het schrijven van zijn boek. De verhaallijn had hij daarbij zoals gezegd redelijk uiteengezet. Maar een probleem bleef de feuilletonvorm omdat er iedere keer een vastomlijnd aantal pagina's moest worden gevuld: 32 per aflevering.

De dikke romans die we kennen uit het negentiende eeuwse Engeland hadden vrijwel allemaal een standaard omvang. In 1883 schreef een uitgever voor dat een roman uit 920 pagina's bestond, met 21.5 regels per pagina, en 9.5 woorden per regel! Bijna alle grote romans van Dickens, Trollope (*Barchester Towers*) en Thackeray (*Vanity Fair*) verschenen in twintig afleveringen van 32 pagina's elk (eigenlijk 19, want het laatste deel was steeds een dubbelnummer). Maar om elke aflevering van 32 pagina's te laten eindigen met een goede cliffhanger vereiste nogal wat vaardigheid. En daar ligt de reden dat veel van Dickens romans nogal eens hun toevlucht nemen tot bizarre uitweidingen. Als de pagina's gevuld moeten worden tot het geplande spannende einde van een aflevering, dan moet een beschrijving wat langer, een dialoog wat verder gaan dan eigenlijk nodig, en dan treffen we soms personages aan die weinig toevoegen aan het verhaal.²¹

Maar het omgekeerde kan ook gebeuren. Ik zei al dat Dickens meestal een maand voorliep op de gedrukte versie. Dat betekent ook dat hij al reacties kreeg over gepubliceerde afleveringen terwijl hij nog aan het werk was aan het vervolg. Met een publicatietermijn van 20 maanden krijgen de lezers aardig wat inspraak. J.K. Rowling heeft heel wat over zich heen gekregen gedurende de jaren dat haar Harry Potter boeken liepen, en naarmate de serie populairder werd, nam de inbreng en verontwaardiging van lezers toe. Dat gebeurde ook al bij Dickens. De wereld dankt Sam Weller, oorspronkelijk een onbeduidende bijfiguur in *The Pickwick Papers*, aan de reacties van het publiek. Toen Weller in deel vier op het toneel verscheen, nam de verkoop zo toe, dat Dickens hem liet blijven. Maar andere suggesties wimpelde hij

af. Bij deel XV van *The Pickwick Papers* verscheen een korte verklaring over de vertraagde publicatie (ik heb eerder al gewezen op de dood van Dickens schoonzus), maar ook een bericht aan correspondenten:

*Wij ontvangen iedere maand een enorm aantal brieven die zogenaamd suggesties bevatten voor The Pickwick Papers. Ongetwijfeld komen die voort uit de beste bedoelingen; maar aangezien wij volstrekt niet bij machte zij om iets te doen met deze ideeën, en we echt geen tijd hebben om anonieme brieven te lezen, hopen we dat schrijvers zich in de toekomst onnodige moeite zullen besparen.*²²

Toch ziet Dickens zich af en toe genoodzaakt in te gaan op reacties. In *David Copperfield* brengt Dickens de dwerg Miss Mowcher en tonele. Zij wordt vrij negatief afgeschilderd, en Dickens steekt beslist de draak met haar uiterlijk en manieren.

*Om de sofa schommelde een ronde dwerg, van zo'n veertig of vijfenveertig jaar, met een groot hoofd en gezicht, een paar schalkse blauwe ogen en zulke korte armen dat ze, om haar vinger speels tegen haar mopsneus te leggen terwijl ze Steerforth bekeek, ze de vinger halverwege tegemoet moest komen en haar neus tegen die vinger moest vleien. Haar kin, van het type met een stevige onderkin, was zo dik dat hij de koorden van haar hoedje helemaal opslokte, met strik en al. Ze had geen hals; ze had geen middel; ze had geen benen, tenminste niet noemenswaardig; want, hoewel ze normale proporties had tot waar haar middel zou zijn geweest als ze er een had gehad, en hoewel ze eindigde, zoals mensen meestal doen, in een paar voeten, was ze zo kort dat ze een gewone stoel als tafel gebruikte, en de tas die ze droeg op de zitting zette.*²³

En dan ontvangt Dickens een brief van ene Mrs Jane Seymour, die zegt dat ze zichzelf in het portret herkende, en zich beledigd voelde. Dickens schreef haar een excuusbrief: "Ik heb toegegeven aan enkele herinneringen aan uw algemene manier van doen, maar ik verzeker

u dat het meeste van het personage niets met u van doen heeft". Door dat excuus kwam hij er mooi van af en werd hij niet vervolgd wegens smaad. Hij beloofde beterschap. "Ik heb liever niet dat u nog meer lijdt onder de slapeloze nachten waarover u schrijft, of nog een dag met tranen in uw ogen naar uw werk gaat. Ik heb dan ook het hele personage veranderd, en hoop daarmee iedere slechte interpretatie eruit verwijderd te hebben."²⁴

Laten we even verder kijken naar wat de critici zeggen over Dickens boeken:

Dombey and Son kon wat beter boeien, zeker bij de recensenten. Charles Kent schrijft in 1848 dat de lezer die zich gedurende de afgelopen maanden heeft laten boeien door de avonturen van Captain Cuttle, Major Bagstock, Toodle en zijn gezin, Towlinson, Morfin, Mrs Pipchin, de Blimbers, Carker, Perch, de Dombey's etc, uitkijkt naar de groene omslag van een nieuwe aflevering. Die groene kافت wordt hem even dierbaar als al die figuren uit het verhaal.²⁵

Nu had Dickens dat verhaal ook gedetailleerd gepland. De velen papier waarop hij het hele verhaal met vragen, suggesties, en vervolgens de inhoud van alle delen uiteenzette bestaat nog. Achterin de Oxford editie is dat afgedrukt. En het toont Dickens die zorgvuldig wikt en weegt. "Twee hoofdstukken of drie?" Vraagt hij zich af. "Drie" is het dubbel onderstreepte antwoord. Maar een stuk verder: "Plan veranderd en de aflevering in vier hoofdstukken gesplitst. Het eerste is te lang." "Moet ik Susan Nipper wegsturen? Nee, volgende nummer." "Denk eraan om het volgende nummer te beginnen met Carker thuis."²⁶

Maar John Forster is het niet eens met het resultaat. Dat wil zeggen: hij beklagt zich over het feit dat het lezen van een feuilleton in maandelijkse afleveringen juist leidt tot oppervlakkig lezen. We lezen immers enkele dagen, dan weer enkele weken niet, enzovoort. Op die manier kunnen we onmogelijk zicht krijgen op de diepere bedoelingen en preciezere opzet van de auteur. We verliezen het totaaloverzicht dat het werk verdient. Wat we eerst lezen als een opmerking die uit de toon

valt, blijkt later juist cruciaal voor het begripen van het uitgebalanceerde ontwerp van de auteur.²⁷ Forster was dus opmerkelijk positief over plan en structuur, maar vond het feuilleton ongeschikt als medium voor zo'n werk. Dickens was hem overigens zeer dankbaar voor zijn serieuze en positieve kritische benadering van zijn werk; Forster was jarenlang zijn vriend en vertrouweling die drukproeven kon lezen, en uiteindelijk manuscripten en andere materialen erfde (en de eerste grote biografie van Dickens schreef).

In 1851 schreef een anonieme recensent klare taal:

Het feuilleton is waarschijnlijk de laagste artistieke vorm die tot nu toe is uitgevonden, want hij geeft ruim baan aan onbeperkte onwaardigheid, gebrek aan fatsoen, consequentheid, volledigheid en verhoudingen. Rijkdom wordt maar al te vaak verkwanseld in onzinnige uitbundigheid, en armoede wordt verhuld door oppervlakkige verscheidenheid, karikatuur, geweld en verward gedoe. Negen van de tien lezers zullen een feuilleton nooit als een geheel zien. Een los nummer kan dan nodig zijn voor de ontwikkeling van het verhaal, het zal vervolgens worden weggegooid als een dom artikel in een krant. Het doet er niet toe wat voor dwaas persoon of idiote gebeurtenis nu weer wordt toegevoegd, zolang het het verblijf van een treinreiziger een uurtje kan veraangemen. Geen enkele man, hoe geniaal ook, kan dit genre ooit tot Kunst omvormen. ... Als een auteur volledigheid bereikt ondanks die vorm die alle kanten op gaat, en waardigheid bereikt ondanks het feit dat het allemaal weinig voorstelt, hoewel dit dan de kracht van die auteur aantoon, dan nog is het een verspilling van talent en dus een achteruitgang van de kunst.... En hoewel wij van mening zijn dat David Copperfield een duidelijke triomf is over de nadelen van slechte vorm, zijn we toch van mening dat dit nooit een klassieker kan worden, of dat diegene die het voor het eerst in losse stukjes hebben gelezen ooit in verhouding zullen staan tot hen die het als geheel zullen lezen.²⁸

Wat wel een feit is, is dat het pub-

liceren van losse delen in principe steeds bij de lezer de hoop op verbetering van een minder interessant verhaal levend houdt. Henry Crabb Robinson, van wie ik al wat citeerde uit zijn dagboek uit 1841, schreef in 1852 dat hij begonnen was aan *Bleak House*. Hij is niet meteen enthousiast. "Beloof niet veel goeds" schrijft hij. Dickens blijft volgens hem goed in het schetsen van bijzondere karakters, maar als hij in november bij deel 5 is aanbelaand, taant zijn belangstelling. Maar, schrijft hij "bij Dickens kun je verwachten dat er iets goeds komt na iets onbeduidends."²⁹

Als een jaar later de roman compleet is, beschrijft een anonieme recensent in de *Illustrated London News* het resultaat. "Mensen vragen tegenwoordig met hetzelfde gemak wat je van *Bleak House* vindt als hoe het met je gaat. Maar in het antwoord op die laatste vraag zijn ze niet echt geïnteresseerd, terwijl ze maar al te graag willen weten wat je van *Bleak House* vindt, en als jij er geen mening over hebt, dan zullen ze je hun mening wel geven."³⁰ Hij gaat verder met de constatering dat lezers van een roman een verhaal verwachten, en dat Dickens helaas heeft gefaald in het construeren van een verhaal. Dat is altijd al zijn zwakke punt geweest. Niemand kan beter een verhaal vertellen dan Dickens, als hij al een verhaal had. Waarschijnlijk weet hij dat zelf best, want hij verbergt die tekortkoming in *Bleak House* (maar ook in veel andere romans) met duizend trucjes om onze nieuwsgierigheid maar vast te houden. Maar er komt nooit een bevredigende oplossing.

Eigenlijk, zegt deze recensent, blijkt Dickens aan het eind van het verhaal een oplichter te zijn. Een oplichter door wie we graag opgelicht worden, maar desalniettemin een oplichter.

Toch klaagt niet iedereen. Per slot van rekening heeft het feuilleton een verandering teweeggebracht in het leesgedrag van de Engelsen (om maar te zwijgen van de Amerikanen; veel van Dickens boeken kwamen vrijwel tegelijkertijd uit in Amerika; meestal in illegale edities. Zijn strijd om universeel copyright was beroemd). Mrs Oliphant, een schrijfster die zeker niet weg

was van zijn latere boeken, constateert niet-temin: "Wij danken aan Dickens de feuilletonvorm die het aantal lezers zo enorm heeft doen toenemen, en waardoor individuele auteurs succes hebben gehad."³¹

De toename van het lezerspubliek ging hand in hand met de carrière van Dickens. Zonder de suggestie te wekken dat dat enkel zijn verdienste was, moeten we wel constateren dat hij er profijt van had en op inspeelde. Aan het begin van de negentiende eeuw werden er van een roman meestal zo'n 500-750 exemplaren gedrukt. Rond 1820 ging het al om 10.000. En Dickens verhalen trokken een publiek van 40.000 per aflevering. Als het verhaal goed liep. (Schattingen geven aan dat het lezerspubliek in 1830 op ongeveer 50.000 lag, en in 1890 12.000.000.³²).

Maar enkele jaren later ontving *Little Dorrit* dezelfde klacht die we al eerder hebben gehoord:

We moeten toegeven dat we teleurgesteld waren door de verklaring aan het eind van het boek van het mysterie rondom Mrs Clennam en het oude huis met de vreemde geluiden... Het ontbeert duidelijkheid en komt niet tegemoet aan de verwachtingen van de lezer, die zo hoog zijn opgeschroefd. Sterker nog, het hele verhaal is tamelijk onsamenhangend, en dat komt misschien door de wijze van publicatie.³³

Met *A Tale of Two Cities* brak Dickens met de schrijfwijze van een verhaal met bizarre personages. Hij deed veel onderzoek naar de historische omstandigheden van de Franse Revolutie, en het gevolg was een boek dat beter gepland was, en minder bevolkt door bijzondere karikaturen. Grappig genoeg wordt het om die reden als minder typisch Dickens gezien.

Als het verhaal wat korter wordt, heeft dat een positief effect op het geheel. *Great Expectations* werd vanaf december 1860 uitgegeven in wekelijks formaat. De lezer hoefde niet meer een maand te wachten op een langere aflevering, maar kreeg iedere week in een weekblad (*All The Year Round*) een nieuwe

episode voorgeschoteld. De recensent van *Atlantic Monthly* (Edwin P. Whipple) was daar heel enthousiast over: "In geen andere van zijn romans is de auteur er zo goed in geslaagd de nieuwsgierigheid van zijn lezers op te wekken, en hen telkens weer in verwarring te brengen." Maar, schreef hij "dat was het steeds het gevolg van zijn kunst, en geen trucje, want bij herlezing van de voorafgaande delen bleek steeds weer hoe het materiaal voor een logische ontwikkeling allemaal aanwezig was."³⁴ Met andere woorden: Dickens werd beter in het plannen van zijn boeken.

Anderen zagen vreemd genoeg het tegenovergestelde, maar met dezelfde positieve resultaten: "Zijn lezers vonden de laatste jaren zijn romans wat al te zwaar worden. Geef ons de Pickwick stijl terug, riepen ze, met die heerlijke minachting voor de kunst, z'n losse verhaallijn, z'n gekke figuren, en alles waar we zo om moesten lachen." En in *Great Expectations* heeft hij dat gedaan. E.S. Dallas schrijft verder:

De methode om een belangrijke roman in maandelijkse afleveringen te publiceren was een gevaarlijk experiment, dat zijn sporen naliet op de roman als geheel. Dickens was een van de eersten die dat experiment aang-ing, en had daarmee zo'n succes dat de meeste romans tegenwoordig hun weg naar het publiek vinden in maandelijkse afleveringen. Ik kan niet zeggen dat ik ooit iemand heb ontmoet die toegeeft dat hij een verhaal in maandelijkse porties tot zich neemt, en die als we vragen wat hij vond van de laatste aflevering van Dickens of Thackeray niet meteen zou zeggen dat hij onmogelijk een verhaal in stukjes kan lezen. Maar toch is de methode een succes, en van een roman worden er duizenden in kleine stukjes verkocht, terwijl er van het geheel slechts een paar honderd zouden zijn verkocht... Al met al heeft de roman geprofiteerd van de feuilletonvorm, en Engelse schrijvers zijn erdoor gedwongen te letten op de verhaallijn en de gebeurtenissen. Toen ze hun aandacht gingen besteden aan het uitgebreid schetsen van karakters en manieren verloren schrijvers hun greep op het verhaal, en lieten ze de handeling achter-

wege. Het feuilleton dwong ze anders te gaan schrijven. Net als Sheherazade konden ze zich niet veroorloven de lezers aan het eind van een hoofdstuk te laten slapen. Moderne verhalen zijn niet voor het slapen gaan, maar om ze wakker te schudden, en het verhaal kon dus niet slaapverwekkend worden maar moest telkens eindigen met een verrassende gebeurtenis. Zo krijgen we vaak een melodramatische verrassing aan het eind van een aflevering die ons doet verlangen naar het vervolg...³⁵

De zinnen aan het eind van enkele episodes uit *David Copperfield* mogen dit illustreren.

II, hoofdstuk 6: Over Steerforth: "No veiled future dimly glanced upon him in the moonbeams. There was no shadowy picture of his footsteps, in the garden that I dreamed of walking in all night."

III, hoofdstuk 9: "The mother who lay in the grave, was the mother of my infancy; the little creature in her arms, was myself, as I had once been, hushed for ever on her bosom."

XIII, hoofdstuk 40 "I returned to the innyard, and, impressed by my remembrance of the face, looked awfully around for it. It was not there. The snow had covered our late footprints; my new track was the only one to be seen; and even that began to die away (it snowed so fast) as I looked back over my shoulder."

En we moeten weer een maand wachten. De slotzinnen van hoofdstukken die niet het einde zijn van een nummer zijn vaak heel anders.

E.S. Dallas gaat verder over het wekelijkse feuilleton:

Maar wat moeten we nu zeggen van dat nieuwe experiment waarbij het verhaal elke week tot ons komt? Tot nu toe betrof dat het laagste soort schrijfsels... waarin moord en lust de boventoon hadden. Toen de lezers van deze tijdschriften geconfronteerd werden met

*de betere schrijvers was dat een mislukking. De heer Dickens probeerde het anders. Hij bediende zijn eigen publiek op deze nieuwe manier, en serveerde ze roman na roman speciaal afgestemd op hun smaak.*³⁶

Na *A Tale of Two Cities* kwam de roman *The Woman in White* van Wilkie Collins, en nu *Great Expectations*. Allemaal een groot succes. Het publiek stond bij de verschijning van een nieuwe aflevering in de rij voor een exemplaar. Honderdduizenden holden af op een nieuwe aflevering.

Soms heeft de reputatie die een verhaal op basis van publicatie in stukken krijgt onverwachte nadelen. *Our Mutual Friend* had een lastige start. Mensen die doorzetten, werden beloond met een fraai verhaal, maar velen haakten af. En toen het boek eenmaal in een band verscheen, was het in bibliotheken nauwelijks te krijgen; in eerste instantie niet vanwege de grote populariteit, maar omdat bibliothecarissen maar heel weinig exemplaren hadden aangeschaft omdat ze niet dachten dat het populair zou zijn.³⁷

Al met al wordt het duidelijk dat de vermeende nadelen van het feuilleton zijn omgeslagen in waardering. De lage kunstvorm, de slechte structuur, het wordt nu allemaal veel beter gewaardeerd, en de structuur wordt geprezen als een noodzakelijk punt van aandacht. Na Dickens dood is men almaar positiever. In de *Illustrated London News* schrijft een anonieme auteur op 18 juni 1870 (Dickens stierf op 9 juni):

Zijn methode om zijn verhalen in maandelijks en later zelfs wekelijkse delen te publiceren, gaf het gevoel van een onmiddellijk persoonlijk gezelschap van de schrijver en de lezer. Het was net alsof we een brief kregen, of regelmatig bezoek van een aardige verteller die ons de laatste roddels bracht over de Nicklebys of Chuzzlewits, en die ons regelmatig liet weten hoe het met ze ging. Niemand verwachtte het complete verhaal te krijgen; hij kwam regelmatig, op afgesproken momenten, vertellen wat hij sinds de vorige keer had vernomen. Zijn verhaal leek bijna parallel te lopen aan de werkelijke

gebeurtenissen, hij liep maar een klein beetje achter, zodat hij de tijd had om een en ander op te schrijven en het ons te vertellen. Deze publicatiemethode, die gepaard ging aan een fragmentarische manier van compositie, deed de artistieke eenheid van zijn werk als geheel geen goed. Maar slechts weinigen lazen een werk van Dickens voor de eerste keer in zijn geheel, want iedereen wilde de delen beleven als ze uitkwamen, gedurende een jaar of anderhalf, waarbij ze steeds populairder werden als de stapel groter werd. Het gevolg was dat zijn lezers, zo'n miljoen of twee, een gevoel van afhankelijkheid kregen van hun tijdgenoot, de man Charles Dickens, die hen continue voorzag van een nieuwe dosis vermaak, dat hij alleen kon leveren... Als zijn verhalen telkens als geheel waren uitgekomen, met zo'n twee of drie jaar ertussenin, dan was de verslaving aan deze levende schrijver veel geringer zijn geweest.³⁸

Maar zo'n in memoriam van een net overleden geliefde schrijver, waarbij je van de doden niets dan goeds kunt vertellen, is nog eens iets anders wanneer de dood van de betrokkenen wat verder in het verleden ligt, en zijn nalatenschap wat neutraler kan worden bekeken. De Amerikaanse auteur William Dean Howells is in *Atlantic Monthly* van februari 1873 veel minder positief over Dickens. Hij citeert Dickens die toegaf niets te geven om *The Scarlet Letter* van Nathaniel Hawthorne, en merkt dan op:

Zijn onvermogen om de subtiele perfectie van een kunst te waarderen die zo ver boven de zijne verheven was, is heel ironisch, als we denken aan de vormloosheid van zijn eigen verhalen, hoe onnatuurlijk de situaties die hij beschrijft, hoe ruw en incompleet zijn personages in vergelijking met degene die hij bekritiseert.

Zijn publicatiemethode stond een precisie in verhaalstructuur niet toe; en zijn verhalen kregen vorm terwijl hij maand in maand uit schreef vanuit de suggestie van de voortschrijdende tijd. Het is makkelijk om te zien hoe hij zijn verhalen opvulde als hij er

*anders niet in slaagde om zijn aflevering vol te krijgen; in sommige boeken, zoals *The Old Curiosity Shop* veranderde hij volledig van plan, en in *Our Mutual Friend* lijkt hij geen enkel vastomlijnd plan te hebben...*³⁹

Maar al met al kunnen we concluderen dat het experiment van de maandelijks en wekelijkse publicatie een succes was. Dickens boeken voorzagen in een behoefte aan onderhouding, waarin hij zo op een gestage manier kon voorzien. Hij bleef met zijn werk maandelijks in de schijnwerper. Zijn werk werd meer gerecenseerd dan wanneer het in één keer zou zijn gepubliceerd. Als een dealer die een junkie van zijn stuff voorziet, leverde Dickens steeds weer kwaliteit en deed smaken naar meer. En als het al eens een keer wat versneden was, dan werd de behoefte aan iets goeds alleen maar groter. Bij Dickens volgt altijd iets beter. En de navolging die hij kreeg bij schrijvers als Mrs Gaskell, William Thackeray en Anthony Trollope geeft aan dat zijn methode succes had. Dat zijn verhalen niet allemaal even sterk zijn, compenseerde hij vaardig door de personages en de humor.

En toch lezen we hem nu minder. Ons leesgedrag is veranderd. Ons kijkgedrag ook. We schrijven geen verhalen meer bij plaatjes, maar maken plaatjes van verhalen. En Dickens levert daarvoor nog steeds het materiaal aan. De televisieseries en verfilmingen zijn daar een getuige van. Misschien verandert de fraaie Dickens Room in Haren ook. Het multimediale karakter ervan wordt binnenkort benadrukt door de virtuele Dickens Room die studenten van het Alfa College aan het voorbereiden zijn. En zo gaat de evolutie verder.

Voor u zou ik zeggen: blijf hem lezen, en vergelijk vooral met de verfilmingen. Lees hem misschien niet in één ruk: maar 32 pagina's per maand. Zo heeft hij het bedoeld. En als u het niet kunt laten en toch doorleest: vergeef hem dan de weeffoutjes. En laat Mr Pecksniff en Peggoty, Micawber en de gebroeders Cheeryble, Uriah Heep en Fagin, Mr Squeers en Mr Gradgrind, Agnes, Estella, en Sissy Jupe u bekoren.

Over de auteur:

Dr J.P.M. Jansen is Anglist, en werkzaam aan de afdeling Engels van de Rijksuniversiteit Groningen.

Correspondentieadres: Dr J.P.M. Jansen, Anglistisch instituut, Faculteit der Letteren, Postbus 716, 9700 AS Groningen.

E-mail: j.p.m.jansen@rug.nl

++++

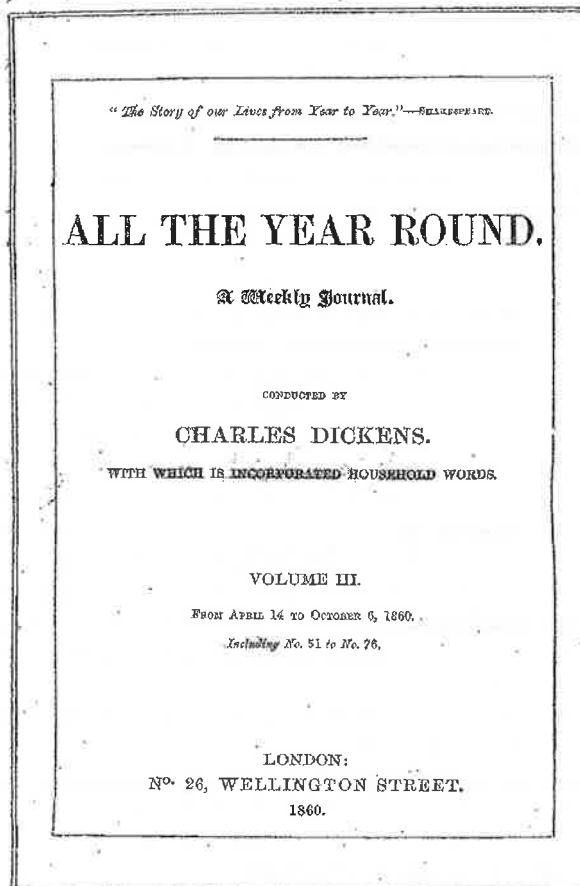
Noten:

- 1) Deze tekst is gebaseerd op de Dickens lezing van 8 februari 2009 in de Dickens Room van de openbare Bibliotheek, Haren.
- 2) <http://www.telegraph.co.uk/news/newstoppers/celebritynews/3330757/Little-Dorrit-loses-1.5-million-viewers-as-audiences-fail-to-find-it.html>
- 3) Philip Collins, ed. *Dickens: the Critical Heritage*, London 1971: 619. Naar dit werk verwijst ik hierna als CH.
- 4) Alan Shelton, "Dickens", chapter 3, pp. 74-106, in *The Victorians*, ed. By Arthur Pollard, London, 1970; p. 75.
- 5) Kelly J. Mays, "The Publishing World", pp. 11-29, in *A Companion to The Victorian Novel*, ed. By Patrick Brantlinger and William B. Thesing, Blackwell, 2002; p. 14.
- 6) Shelton, p. 77.
- 7) Robert L. Patten, Introduction to *The Pickwick Papers*, Penguin Books 1972, p. 18.
- 8) Shelton p. 81.
- 9) Geciteerd door Patten, op. cit. p. 17-8. Mijn vertaling.
- 10) Shelton, p. 78.
- 11) Geciteerd in Shelton. P. 79. Mijn vertaling.
- 12) CH 10 (p. 43) 1838. Mijn vertaling.
- 13) CH 14, (pp. 47-49) John Foster, 1839.
- 14) CH 18, (pp.69-70), 1838.
- 15) Zie bijvoorbeeld achter in de Penguinuitgave van *Bleak House*.
- 16) CH, 19 (pp.71-77), details van pagina 76; 1838.
- 17) CH, 28 (pp. 101-102), citaat van p. 102. 1841. Mijn vertaling.
- 18) CH 36 (pp.136-7).
- 19) CH Appendix I, pp. 617-22.
- 20) Zie ook Shelton p. 86.
- 21) Mays, pp. 17 en 18.
- 22) *The Pickwick Papers*, Penguin Books 1972, Appendix A, p. 903. Mijn vertaling
- 23) Mijn vertaling.
- 24) Trevor Blount, Introduction to *David Copperfield*, Penguin Books, pp. 22-23. Zie ook Mays p. 18. Mijn vertaling.
- 25) CH 67 (pp. 227-29), Charles Kent, *the Sun*, 13 April 1848. Mijn vertaling.
- 26) *Dombey and Son*, Oxford world's Classics, 1982, Appendix B, vooral pp. 743-5.
- 27) CH 69 (pp.232-33), John Foster, *Examiner* 28 October 1848.
- 28) CH 76 (pp.264-5), July 1851. Mijn vertaling.
- 29) CH, 79 (pp 273-4). Mijn vertaling.
- 30) CH 82 (pp. 280-1); citaat p. 280. Mijn vertaling.
- 31) Ch 96 (pp. 327-9); citaat 329. Mijn vertaling.
- 32) Mays p. 22.
- 33) CH 103 (pp. 362-5); citaat p. 364. Anonieme recensent in *Leader*. Mijn vertaling.
- 34) CH 120 (pp. 428-430); p. 428. Mijn vertaling.
- 35) CH 121 (pp. 430-33); p. 431-2. E.S. Dallas in *The Times*, 17 October 1861. Mijn vertaling.
- 36) CH 121 (pp. 430-33); p. 431-2. E.S. Dallas in *The Times*, 17 October 1861. Mijn vertaling.
- 37) CH 130, pp. 464-5; E.S. Dallas, 29 november 1865 *The Times*.
- 38) CH 143, pp. 515-517; citaat pp. 515-6. Mijn vertaling.
- 39) CH, 160 februari 1873, pp. 580-1. Mijn vertaling.

NATURAL SELECTION
(een negentiende eeuws commentaar)

In 1860 verscheen er in *All The Year Round* een artikel over de evolutieleer van Charles Darwin. Dickens leidde dit blad en besliste als zodanig wat de inhoud was. We mogen dus aannemen dat het betreffende artikel door hem gelezen is en dat hij de inhoud goed genoeg vond om in zijn blad te publiceren. Of hij zich helemaal met de inhoud kon verenigen is natuurlijk een ander verhaal. Wat opvalt is de “beschaafde toon” van het verhaal en dat we te maken hebben met een schrijver die zowaar zijn mening ondersteunt argumenten. Dat horen we sinds het bestaan van radio-programma’s als Standpunt.nl niet vaak meer. Soms, heel soms zou ik daarom willen dat ik in de negentiende eeuw leefde!

Guus de Landtsheer

“Then, young Mr. Wansborough is a lawyer?”
 “Of course he is, sir! A lawyer in High-street, Knowlesbury—the old offices that his father had before him. The number of times I’ve swept those offices out, and seen the old gentleman come trotting in on his white pony, looking right and left all down the street, and nodding to everybody! Bless you, he was a popular character!—he’d have done in London!”
 “How far is it to Knowlesbury from here?”
 “A long stretch, sir,” said the clerk, with that exaggerated idea of distances and that vivid perception of difficulties in getting from place to place, peculiar to country people. “Nigh on five mile, I can tell you!”
 It was still early in the forenoon. There was plenty of time for a walk to Knowlesbury and back again to Welmingham; and there was no person probably in the town who was fitter to assist my inquiries about the character and position of Sir Percival’s mother, before her marriage, than the local solicitor. I resolved to go at once to Knowlesbury on foot.
 “Thank you kindly, sir,” said the clerk, as I slipped my little present into his hand. “Are you really going to walk all the way to Knowlesbury and back? Well! you’re strong on your legs, too—and what a blessing that is, isn’t it? There’s the road; you can’t miss it. I wish I was going your way—it’s pleasant to meet with

NATURAL SELECTION.

It is well for Mr. Charles Darwin, and a comfort to his friends, that he is living now, instead of having lived in the sixteenth century; it is even well that he is a British subject, and not a native of Austria, Naples, or Rome. Men have been kept for long years in durance, and even put to the rack and the stake, for the commission of offences minor to the publication of ideas less in opposition to the notions held by the powers that be.
 But we have come upon more tolerant times. If a man can calmly support his heresy by reasons, the heresy will be listened to; and, in the end, will be either received or refuted, or simply neglected and forgotten. Mr. Darwin also enjoys the benefit of the bygone heresies of previous heretics; one heresy prepares the way for, and weakens the shock occasioned by, another. Astronomical and geological innovations render possible the acceptance of doctrines that would have made people’s hair stand on end three centuries ago. This is an enormous progress; for what are three or four centuries in the history of the human race? What, in the history of the world? Truth is a bugbear which is fast losing its terrors: we are getting more and more accustomed to it, and are less and less afraid to

look it in the face. But then comes the old question, "What is Truth?" Mr. Darwin believes he knows, or is on the way to know.

Charles Darwin comes of a family renowned for close observation, intellectual ability, and boldness of speculation; he is gifted with clear and passionless judgment, and with an amiable and gentlemanly disposition; it is doubtful whether he have an enemy in the world; it is certain that he has, and deserves to have, many friends. He is blessed with a sufficiency of worldly riches, and has not strong health—the very combination to make a student. He is sincerity itself, thoroughly believing all he states, and daring to state what he believes. No mental reservation is employed to dissemble the tendency of his scientific views. He has circumnavigated the globe, and beheld the manners of many men, savage and civilised; of many birds, beasts, reptiles, and fishes. He has compared living forms with those which existed on the same spot of land ages and ages ago. In his Voyage with the *Beagle* he has delighted his readers with the simplicity and the clearness with which he has explained geological changes. For more than twenty years he has been patiently accumulating and reflecting on all sorts of facts which could possibly have any bearing on the origin of living things as we now behold them existing; regardless of expense and labour, he has long searched for the truth respecting this question. He believes he has found it, and he enunciates his creed in a book which is an abstract of a larger work that will take two or three more years to complete.

But, as the tolerant spirit of the age allows him to state and to hold his belief unmolested, it also allows dissenters from his novel doctrines to declare their unbelief of them, and to manifest the hardness of their hearts by utter deafness to Mr. Darwin's most persuasive attempts at conversion. The world in general is quite unprepared to hear his unaccustomed views propounded. The propositions are so unfamiliar, that, be they false or be they true, they are almost sure to meet with a flat denial. The dominant and fundamental idea may be grand, clear, and decided. As a theory, it is complete and harmonious in all its parts, regarded merely as a theory; but, as a history of the past, and as a statement of present and future facts, its authority must entirely rest on the reader's judgment whether the proofs and the reasoning are conclusive to his mind or not. It is a question of the interpretation to be given to certain appearances and occurrences; it is a matter of circumstantial evidence. Mr. Darwin is already supported by a small party of disciples and fellow-labourers, who put faith in his inspiration; while the great majority shrink back in alarm at the boldness of his conclusions, and at the illimitable lapse of time which it unfolds before their wondering and bewildered gaze. He will hardly be surprised himself—nor will the reader—to find that the mass of his audience have ears but hear not, and eyes but see not—as he sees and understands the works of nature. Be-

fore accepting such a theory, we, the multitude, must think twice. Well, let us think twice; thinking twice never does harm.

The creed to which it is proposed to convert the world is as follows: Although much remains obscure, and will long remain obscure, Mr. Darwin entertains no doubt that the view which most naturalists entertain, and which he formerly entertained himself—namely, that each species has been independently created—is erroneous. He is fully convinced that species are not immutable;* but that those belonging to what are called the same genera are lineal descendants of some other and generally extinct species.

The modifications which species have undergone are mainly, but not exclusively, he believes, the result of a process called Natural Selection. He cannot doubt that the theory of descent, with modification, embraces all the members of the same class. He believes that animals have descended from at most only four or five progenitors, and plants from an equal or lesser number. Analogy would lead him one step further; namely, to the belief that, in the beginning, there arose some single, primitive, rudimentary, organised cell, or elementary being, which was the first parent of every living creature—that all animals and plants have descended from some one prototype. But analogy, he owns, may be a deceitful guide. Nevertheless, all living things have much in common in their chemical composition, their germinal vesicles, their cellular structure, and their laws of growth and reproduction. We see this even in so trifling a circumstance as that the same poison often similarly affects plants and animals; or that the poison secreted by the gail-fly produces monstrous growths on the wild rose or oak-tree. Therefore, Mr. Darwin would infer from analogy that, probably, all the organic beings which have ever lived on this earth have descended from some one primordial form, into which life was first breathed by the Creator.

Is it too much to say that, in the good old times, opinions like these would have been strongly redolent of fagot and flame?

Our philosophical reformer adduces numerous facts which he holds to be inexplicable on the theory of independent acts of creation. By the supposition of a migration, with subsequent modification, we can see why oceanic islands should be inhabited by few species, but, of these, that many should be peculiar. We can clearly see why those animals which cannot cross wide spaces of ocean, as frogs and terrestrial mammals, should not inhabit oceanic islands; and why, on the other hand, new and peculiar species of bats, which can traverse the ocean, should so often be found on islands far distant from any continent. The grand facts respecting the grouping of all organic beings on certain areas of the earth's surface—such as a predominance of monkeys with prehensile tails in one country, of ant-eaters and toothless animals in

* See "Species," in *All the Year Round*, No. 58, p. 174.

another, of pouched animals in another, of a peculiar modification of leaves in Australian shrubs, of peculiar aloes or agaves in America—are inexplicable on the theory of creation.

Glancing at instincts, marvellous as some are, they offer, it appears, no greater difficulty than does corporeal structure, on the theory of the Natural Selection of successive, slight, but profitable, modifications. We can thus understand why nature moves by graduated steps in endowing different animals of the same class with their several instincts. On the view of all the species of the same genus having descended from a common parent, and having inherited much in common, we can understand how it is that allied species, when placed under considerably different conditions of life, yet should follow nearly the same instincts: why the male wrens of North America, for instance, build "cock-nests" to roost in, like the males of our distinct kiity-wrens—a habit wholly unlike that of any other known bird. On the view of instincts having been slowly acquired through Natural Selection, we need not marvel at some instincts being apparently not perfect, but liable to mistakes, as when blow-flies lay their eggs in the carrion-scented flowers of stapelias; nor at many instincts causing other animals to suffer, as when ants make slaves of their fellow-ants, when the larvæ of ichneumon flies feed within the live bodies of caterpillars, and when the nestling cuckoo ungratefully ejects his legitimate foster-brothers out of the family nest.

Instincts are as important as bodily structure for the welfare of each species, under the conditions of life by which it happens to be surrounded. Under changed circumstances, it is possible that slight modifications of instinct might be profitable to a species; and if it can be shown that instincts do vary ever so little, then Mr. Darwin sees no difficulty in Natural Selection preserving and continually accumulating variations of instinct to any extent that may be profitable. His line of argument—and the whole volume is one long argument—may be summed up in this: give him an inch, and he takes an ell. Instincts certainly do vary—for instance, the migratory instinct varies, both in extent and direction, and in its total loss. So it is with the nests of birds, which vary partly in dependence on the situations chosen and on the nature and temperature of the country inhabited, but often from causes wholly unknown to us. It is thus, he believes, that all the most complex and wonderful instincts have originated; although no complex instinct can possibly be produced except by the slow and gradual accumulation of numerous slight, yet profitable, variations, requiring ages upon ages, and tens of thousands, perhaps hundreds of millions, of generations to work them out. For Mr. Darwin assumes such an inconceivably vast period of lapsed time for the accomplishment of his theory, that it is simply not eternity, because it *had* a beginning.

Variations of instinct, thus acquired, become, in races, habitual and hereditary. Habit and

the selection of so-called accidental variations, have played important parts in modifying the mental qualities of our domestic animals. It cannot be doubted that young pointers will sometimes point, and even back other dogs, the very first time that they are taken out; retrieving is certainly in some degree inherited by retrievers; as is a tendency to run round, instead of at, a flock of sheep by shepherds' dogs. These actions do not differ essentially from true instincts; for the young pointer can no more know that he points to aid his master, than the white butterfly knows why she lays her eggs on the leaf of the cabbage. How strongly these habits and dispositions are inherited, and how curiously they become mingled, is well shown when different breeds of dogs are crossed. A cross with the greyhound has given to a whole family of shepherds' dogs, the lurchers, a tendency to hunt hares, rendering them invaluable to poachers. Le Roy describes a dog whose great-grandfather was a wolf, and this dog showed a trace of its wild parentage only in one way—by not coming in a straight line to his master when called.

To understand how instincts in a state of nature have become modified by Natural Selection, let us consider the case of the cuckoo. It is commonly admitted that the more immediate and final cause of the cuckoo's instinct is that she lays her eggs, not daily, but at intervals of two or three days; so that, if she were to make her own nest and sit on her own eggs, those first laid would have to be left for some time unincubated, or there would be eggs, and young birds of different ages in the same nest; which would make the process of laying, hatching, and rearing the young, inconveniently long and troublesome. The American cuckoo makes her own nest, and has eggs and young successively hatched, all at the same time.

Now, instances can be given of various birds which have been known occasionally to lay their eggs in other birds' nests. Let us suppose that the ancient progenitor of our European cuckoo had the habits of the American cuckoo, but that she occasionally laid an egg in another bird's nest by way of experiment. If the old bird profited by this occasional habit, or if the young were made more vigorous by the mistaken maternal instinct of another bird than by their own mother's care, encumbered as she can hardly fail to be by having eggs and young of different ages at the same time, then the old birds, or the fostered young, would gain an advantage. And analogy leads Mr. Darwin to believe that the young thus reared would be apt to follow, by inheritance, the occasional and aberrant habit of their mother, and in their turn would possibly lay their eggs in other birds' nests, and thus be successful in rearing their young. By a continued process of this nature, he believes that the strange instinct of our cuckoo could be, and has been, generated.

To Mr. Darwin, this explanation appears conclusive; other persons, less under the influence of a fixed idea, may observe that, with the help

of an "if" and a "suppose," there is little difficulty in explaining anything.

The occasional habit of birds laying their eggs in other birds' nests, either of the same or of a distinct species, is not very uncommon with the Gallinaceæ; it is frequent with domestic hens; and this, perhaps, explains the origin of a singular instinct in the allied group of ostriches, for several hen ostriches, at least in the case of the American species, unite and lay, first a few eggs in one nest, and then the rest in another, and these are hatched by the males. This instinct may probably be accounted for by the fact of the hens laying a large number of eggs, but, as in the case of the cuckoo, at intervals of two or three days. The instinct, however, of the American ostrich has not as yet been perfected; for a surprising number of eggs lie strewed over the plains, so that in one day's hunting Mr. Darwin himself picked up no less than twenty lost and wasted eggs.

Many bees are parasitic, and always lay their eggs in the nests of bees of other kinds. This case is more remarkable than that of the cuckoo, for these bees have not only their instincts, but their structure also, modified in accordance with their parasitic habits: they do not possess the pollen-collecting apparatus which would be necessary if they had to store food for their own young. Some species likewise of Sphegide (wasp-like insects) are parasitic on other species; and M. Fabre has lately shown good reason for believing that although the *Tachytes nigra* generally makes its own burrow and stores it with paralysed prey for its own larva to feed on, yet that when this insect finds a burrow already made and stored by another spheg, it takes advantage of the prize, and becomes, for the occasion, parasitic. In this case, as with the supposed case of the cuckoo, Mr. Darwin can see no difficulty in Natural Selection making an occasional habit permanent, if of advantage to the species, and if the insect whose nest and stored food are thus feloniously appropriated, be not thus exterminated.

Such ideas are opposed to the belief of philosophers who hold that the various species of plants and animals have been independently created, and have been purposely fitted and adapted to the place in creation which they were intended to occupy by an Overruling Intelligence; for it is maintained that the more complex organs and instincts have been perfected, not at once in the first-created individual, by the Hand of the Maker, but by the accumulation of innumerable slight variations, each good for the individual possessor for the time being, during an exceedingly long succession of individuals from generation to generation.

The result is asserted to have been effected in this way: there can be no doubt that species give rise to minor varieties; for no two individuals are exactly alike, but may be easily distinguished one from the other. A shepherd knows every sheep in his flock, a huntsman every hound in his pack, calling it by name; a busy-body knows every face in his village and its

neighbourhood; probably a bee knows every bee belonging to its hive. Variations are often hereditary; red-haired parents will probably have a red-haired family. Varieties of talent and bodily strength are hereditary; diseases and defects are hereditary, as is every day seen with consumption and deafness. If any animal or plant in a state of nature be highly useful to man, or from any cause closely attract his attention, varieties of it will almost universally be found recorded. Now, individual differences are considered by Mr. Darwin as the first step towards such slight varieties as are barely thought worth mentioning in works on natural history: varieties which are in any degree more distinct and permanent, are steps leading to more strongly marked and more permanent varieties; and these latter lead to sub-species, and to species. In short, all organised and animated forms are in a state of passage from one stage of difference to another; all nature is moving insensibly forwards up the slope of one vast sliding scale; the world is a never-ceasing workshop for the process of manufacturing new species of plants and animals.

Mr. Darwin believes that any well-marked variety may be called an incipient species; and herein lies the whole turning-point, the cornerstone, perhaps the stumbling-block, of his System of Nature; grant him that, and nothing can stop the career of his theory; give him that inch, and he may take, not an ell, but a hundred thousand miles of philosophical territory. Conscious of the importance of his postulate, he candidly observes: "Whether this belief" (that varieties are incipient species) "be justifiable, must be judged of by the general weight of the several facts and views given throughout this work." Achilles is a mighty man, but unfortunately he is afflicted with a vulnerable heel. Elsewhere he says: "It has often been asserted, but the assertion is quite incapable of proof, that the amount of variation under nature is a strictly limited quantity." But there's the rub. A mathematical demonstration may be impossible; but certain observers and experimenters say that their experiments and observations strongly *tend* to the belief that varieties do not vary beyond certain limits; that is the impression which their minds receive from what they see; just as Mr. Darwin's observations strongly tend to make him view all existing beings, not as special creations, but as the lineal descendants of some few beings which lived long before the first bed of the Silurian system was deposited, and to conclude thence that (as all the living forms of life are the lineal descendants of those which lived long before the Silurian epoch) we may feel certain that the ordinary succession by generation has never once been broken, that no cataclysm has desolated the whole world, and that we may look with some confidence to a secure future of equally inappreciable length.

But no human intellect, unaided by revelation, is at present able to make such conclusions as these matters either of positive proof or of positive refutation. They must remain a ques-

tion of opinion, a balancing of probabilities, in which each man judges according to his lights, the tone of his mind, and the inferences which his previous notions lead him to draw from the premises before him. Two men may arrive at contrary opinions, both reasoning with perfect sincerity of heart and desire for truth. For instance, while Mr. Darwin holds that the world has been desolated by no past cataclysm and need apprehend no future one (which is contrary to the universal tradition and belief of civilised nations), M. Bouffignoy, a savant of high rank in his own country, asserts, with specious and plausible argument, not only that the moon was shot out by a convulsive explosion from the earth, but that our planet may any day be seized with the throes of a universal earthquake which shall end in the expulsion of a second satellite; in which case, every living thing must be destroyed by fire. No cataclysm! Why Messieurs Adhémar and Lehon, distinguished men of science, believe that they have proved that a grand deluge must inevitably devastate the globe every ten thousand five hundred years;* that such deluges have regularly occurred during all previous time, and that such will recur again at their stated epochs; and that, although these grand deluges may not be so universal as to desolate the *whole* world, they are cataclysms sufficiently terrific to exterminate the great majority of existing creatures, and to render a fresh act of creation an event at least desirable and called for by circumstances.

To return to the theory by which independent creations are obviated. Nature is most prodigal in conferring life. More individuals of every kind, both plants and animals, are produced than can possibly survive, and there must in every case be a contest for life; either between individuals of the same species, or between the individuals of distinct species. It is Malthus's doctrine applied to the whole animal and vegetable kingdoms, with increased force; for, in this case, there can be no artificial increase of food, and no prudential restraint from marriage. Although some species may be now increasing more or less rapidly in numbers, all cannot so increase, for the world would not hold them. There is no exception to the rule that every organic being naturally increases at so high a rate, that, if not destroyed, the earth would soon be covered by the progeny of a single pair. Even slow-breeding man has doubled in twenty-five years; and at this rate, in a few thousand years there would literally not be standing-room for his progeny. Linnaeus has calculated that if an annual plant produced only two seeds—and there is no plant so unproductive as this—and their seedlings next year produced two, and so on, then, in twenty years, there would be a million of plants.

As a consequence, the weakest goes to the wall; it is a race for life, with the deuce taking the hindmost. A grain in the balance will determine which individual shall live and

which shall die: which variety or species shall increase in number, and which shall decrease, or finally become extinct. The slightest advantage in one being, at any age or during any season, over those with which it comes into competition, or any better adaptation in however slight a degree to the surrounding physical conditions, will tend to the preservation of that individual, and will generally be inherited by its offspring. The offspring, also, will thus have a better chance of surviving, for, of the many individuals of any species which are periodically born, but a small number can survive. This is Natural Selection—a power which acts during long ages, rigidly scrutinising the whole constitution, structure, and habits of each creature—favouring the good and rejecting the bad. Though nature grants vast periods of time for the work of natural selection, she does not grant an indefinite period; for as all organic beings are striving, it may be said, to seize on each place in the economy of nature, if any one species does not become modified and improved in a corresponding degree with its competitors, it will soon be exterminated.

Cases of adaptation which have hitherto been attributed to design and contrivance are by this theory regarded as the result of natural selection only. When we see leaf-eating insects green, and bark-feeders mottled grey, the Alpine ptarmigan white in winter, the red grouse the colour of heather, and the black grouse that of peaty earth, we must believe that those tints are of service to these birds and insects in preserving them from danger. Grouse, if not destroyed at some period of their lives, would increase in countless numbers—they are known to suffer largely from birds of prey; and hawks are guided by eyesight to their prey—so much so, that on parts of the Continent persons are warned not to keep white pigeons, as being the most liable to destruction. Hence Mr. Darwin can see no reason to doubt that Natural Selection might be effective in giving the proper colour to each kind of grouse, and in keeping that colour, when once acquired, true and constant.

To make it clear how Natural Selection acts, an imaginary illustration is given. Let us take the case of a wolf, which preys on various animals, securing some by craft, some by strength, and some by fleetness; and let us suppose that the fleetest prey, a deer, for instance, had from any change in the country increased in numbers, or that other prey had decreased in numbers, during that season of the year when the wolf is hardest pressed for food. Under such circumstances, there is no reason to doubt that the swiftest and slimmest wolves would have the best chance of surviving, and so be preserved or selected—provided always that they retained strength to master their prey at this or some other period of the year, when they might be compelled to prey on other animals. There seems no more reason to doubt this, than that man can improve the fleetness of his greyhounds by methodical selection, or by that unconscious selection which results from

* See All the Year Round, No. 52, p. 40.

each man trying to keep the best dogs without any thought of modifying the breed.

Even without any change in the proportional numbers of the animals on which our wolf preyed, a cub might be born with an innate tendency to pursue certain kinds of prey. Nor can this be thought very improbable; for we often observe great differences in the natural tendencies of our domestic animals; one cat, for instance, taking to catching rats, another mice; one cat, according to Mr. St. John, bringing home winged game, another hares, or rabbits, and another hunting on marshy ground and almost nightly catching woodcocks or snipes. The tendency to catch rats rather than mice is known to be inherited. Now, if any slight innate change of habit or of structure benefited an individual wolf, it would have the best chance of surviving and of leaving offspring. Some of its young would probably inherit the same habits or structure, and by the repetition of this process, a new variety might be formed which would either supplant or coexist with the parent form of wolf. Or, again, the wolves inhabiting a mountainous district, and those frequenting the lowlands, would naturally be forced to hunt different prey; and from the continued preservation of the individuals best fitted for the two sites, two varieties might be slowly formed. According to Mr. Pierce, there are two varieties of the wolf inhabiting the Catskill Mountains in the United States; one with a light greyhound-like form, which pursues deer, and the other more bulky, with shorter legs, which more frequently attacks the shepherd's flocks.

The use and the disuse of particular organs combine their effects with those of natural selection, in the modification of species; use strengthens and enlarges certain parts, and disuse diminishes them. Such modifications are inherited. Many animals have structures which can be explained by the effects of disuse. As Professor Owen has remarked, there is no greater anomaly in nature than a bird that cannot fly; yet there are several in this state. Since the larger ground-feeding birds seldom take flight except to escape danger, Mr. Darwin believes that the nearly wingless condition of several birds, which now inhabit or have lately inhabited several oceanic islands, tenanted by no beast of prey, has been caused by disuse. The ostrich, indeed, inhabits continents, and is exposed to danger from which it cannot escape by flight; but by kicking it can defend itself from its enemies, as well as any of the smaller quadrupeds. We may imagine that the early progenitor of the ostrich had habits like those of a bustard, and that as Natural Selection increased in successive generations the size and weight of its body, its legs were used more, and its wings less, until they became incapable of flight.

The eyes of moles and of some burrowing rodents are rudimentary in size, and in some cases are quite covered up by skin and fur. This state of the eyes is probably due to gradual reduction from disuse, but aided, perhaps, by

Natural Selection. In South America, a burrowing rodent, the tuco-tuco, is even more subterranean in its habits than the mole; and the Spaniards, who often catch them, assert that they are frequently blind. One, which Mr. Darwin kept alive, was certainly in this condition, the cause, as appeared on dissection, having been inflammation of the nictitating membrane. As frequent inflammation of the eyes must be injurious to any animal, and as eyes are certainly not indispensable to animals with subterranean habits, a reduction in their size, with the adhesion of the eyelids and growth of fur over them, might, in such case, be an advantage; and if so, Natural Selection would constantly aid the effects of disuse. It is well known that several animals, belonging to the most different classes, which inhabit the caves of Styria and of Kentucky, are blind. In some of the crabs, the foot-stalk for the eye remains, though the eye is gone; the stand for the telescope is there, though the telescope with its glasses has been lost. As it is difficult to imagine that eyes, though useless, could be in any way injurious to animals living in darkness, Mr. Darwin attributes their loss wholly to disuse. Not a single domestic animal can be named which has not, in some country, drooping ears; and the view suggested by some authors, that the drooping is due to the disuse of the muscles of the ear from the animals not being much alarmed by danger, is accepted as probable.

Mr. Wollaston has discovered the remarkable fact that two hundred kinds of beetles, out of the five hundred and fifty inhabiting Madeira, cannot fly; and that of the twenty-nine endemic genera, no less than twenty-three genera have all their species in this condition. Several facts, namely, that beetles, in many parts of the world, are frequently blown to sea and perish; that the beetles in Madeira, as observed by Mr. Wollaston, lie much concealed until the wind lulls and the sun shines; that the proportion of wingless beetles is larger on the exposed Desertas than in Madeira itself; and especially the extraordinary fact, so strongly insisted on by Mr. Wollaston, of the almost entire absence of certain large groups of beetles, elsewhere excessively numerous, and which groups have habits of life almost necessitating frequent flight;—these several considerations have made Mr. Darwin believe that the wingless condition of so many Madeira beetles is due mainly to the action of natural selection, but combined probably with disuse. For, during thousands of successive generations, each individual beetle which flew least, either from its wings having been ever so little less perfectly developed, or from indolent habit, will have had the best chance of surviving from not being blown out to sea; and, on the other hand, those beetles which most readily took to flight would oftenest have been blown to sea and thus have been destroyed. As with mariners shipwrecked near a coast, it would have been better for the good swimmers if they had been able to swim still further, whereas it would have been better for

Charles Dickens.]

ALL THE YEAR ROUND.

[July 7, 1860.] 299

the bad swimmers if they had not been able to swim at all, and had stuck to the wreck.

The theory, of which a brief sample has been given, entails the vastest consequences. We are no longer to look at an organic being as a savage looks at a ship—as at something wholly beyond his comprehension; we are to regard every production of nature as one which has had a history; we are to contemplate every complex structure and instinct as the summing up of many contrivances, each useful to the possessor, nearly in the same way as when we look at any great mechanical invention as the summing up of the labour, the experience, the reason, and even the blunders, of numerous workmen. The natural system of classification becomes a genealogical arrangement, in which we have to discover the lines of descent by the most permanent characters, however slight their vital importance may be; because the real affinities of all organic beings are due to inheritance or community of descent. Natural Selection can only act through and for the good of each being; acting by competition, it adapts the inhabitants of each country only in relation to the degree of perfection of their associates; so that we need feel no surprise at the inhabitants of any one country (although on the ordinary view supposed to have been specially created and adapted for that country) being beaten and supplanted by the naturalised productions from another land. Nor ought we to marvel if all the contrivances in nature be not, as far as we can judge, absolutely perfect; and if some of them be abhorrent to our ideas of fitness. We need not marvel at the sting of the bee causing the bee's own death; at the instinctive hatred of the queen bee for her own fertile daughters; and at other such cases.

Judging from the past, we are to infer that not one living species will transmit its unaltered likeness to a distant futurity. And, of the species now living, very few will transmit progeny of any kind to a far-distant futurity; for the manner in which all organic beings are grouped, shows that the greater number of species of each genus, and all the species of many genera, have left no descendants, but have become utterly extinct. We can so far take a prophetic glance into futurity as to foretel that it will be the common and widely-spread species, belonging to the larger and dominant groups, which will ultimately prevail and procreate new and dominant species. And as Natural Selection works solely by and for the good of each being, all corporeal and mental endowments will tend to progress towards perfection. Thus, from the war of nature, from famine and death, the most exalted object which we are capable of conceiving, namely, the production of the higher animals, directly follows.

Timid persons, who purposely cultivate a certain inertia of mind, and who love to cling to their preconceived ideas, fearing to look at such a mighty subject from an unauthorised and unwonted point of view, may be reassured by the reflection that, for theories, as for organised

beings, there is also a Natural Selection and a Struggle for Life. The world has seen all sorts of theories rise, have their day, and fall into neglect. Those theories only survive which are based on truth, as far as our intellectual faculties can at present ascertain; such as the Newtonian theory of universal gravitation. If Mr. Darwin's theory be true, nothing can prevent its ultimate and general reception, however much it may pain and shock those to whom it is propounded for the first time. If it be merely a clever hypothesis, an ingenious hallucination, to which a very industrious and able man has devoted the greater and the best part of his life, its failure will be nothing new in the history of science. It will be a Penelope's web, which, though woven with great skill and art, will be ruthlessly unwoven, leaving to some more competent artist the task of putting together a more solid and enduring fabric.

ARDISON AND CO.

THE Island of Sardinia, one of the rare Italian localities hitherto happily exempt from the excitement of political passions, and the disturbing influences which have seldom ceased to trample the bosom of its continental parent, has recently been startled by the discovery of a moral disease in its domestic life, which will find few parallels in the history of crime.

Most persons who, like the writer, have had opportunities of studying the character and social habits of the island Sards, bear willing testimony to their quiet industry, their calm content, their affectionate disposition, their almost patriarchal practice of the relative duties of host and guest, of master and servant, and, lastly, to their cordial yet not undignified appreciation of interest felt or courtesy expressed by pilgrims from afar.

Petty crimes are of singularly rare occurrence. The prisoners at this moment confined in the gaols of Sassari and Cagliari are almost exclusively importations—not children of the soil—and the prison of the large town of Cagliari has not for two years enclosed a single occupant. When murder has, from time to time, left its stain on these otherwise satisfactory records, it has been usually traceable to no meaner source than the quick and fiery jealousy in all ages a notable characteristic of this people, or to the lingering influence of the deadly "vendetta"—inherited blood-feud—which has sacrificed whole families, and once depopulated an entire village for one girl.

There was, years ago, a certain village beauty, whose list of lovers included every disengaged male of the township, and this maiden had three fierce brothers. Now, to salute the lips of a fair lady in public, constitutes an offence which, if not condoned by instant marriage, entails an inevitable "vendetta" upon the families concerned. In order, it seemed, to bring matters to a crisis, the most impatient of the suitors availed himself of a village fete, to salute his beautiful mistress at the head of a procession. He was *not* the favoured one, for

DARWINISTISCHE LITERATUURKRITIEK

door Guus de Landtsheer

Inleiding.

In het Darwinjaar aandacht besteden aan een mogelijke relatie tussen Dickens en de ontwerper van de evolutietheorie kwam pas bij mij op toen ik de uitnodiging zag voor de Dickenslezing door Hans Jansen afgelopen winter in de Dickens Room van de openbare bibliotheek van Haren (Gr).

Dickens en Darwin; een mooie titel in sta-frijm, maar was het meer dan dat? Uit het artikel in *All The Year Round* van 1860 blijkt wel dat Dickens op de hoogte was van de discussie rond de inhoud van deze theorie, maar ook dat hij niet echt partij heeft gekozen. Dat hoeft ook niet, want wat Darwin dacht was ten eerste niet echt nieuw en ten tweede bedoeld voor een academische wereld die mijlen ver verwijderd was van de dagelijkse werkelijkheid van de gewone Engelsman. We eisen tenslotte ook niet van een hedendaagse romanschrijver dat hij zich mengt in de discussie rond de consequenties van het bestaan van zwarte gaten. Een standpunt in moeten nemen rond de evolutieleer met als gevolg dat je als voorstander voor een verdorven atheïst wordt gehouden of als tegenstander voor een onverdraagzame fanatieke gelovige wordt uitgemaakt mag dan in het moderne Amerika inmiddels tot norm zijn verheven, in de Victoriaanse tijd lag dat allemaal wat genuanceerder.

Het gemak van internet en Google zorgde ervoor dat ik ontdekte dat er meer aan de hand is met Darwin en Dickens.

In de negentiger jaren van de vorige eeuw komt bij enkele academici de geachte op dat er een betere manier moet zijn om literatuur te beoordelen dan de in die periode gebruikelijke methode die gebaseerd was op de filosofie van het post-structuralisme. Zij legden de basis voor wat zij de evolutionaire of darwinistische literatuurkritiek noemde.

Darwin en Dickens hadden wel degelijk wat met elkaar te maken!

Al vorens verder op hun ideeën in te gaan lijkt het me verstandig om eerst enige stappen in de tijd terug te zetten. Deze academici hadden dus kritiek op het post-structuralisme.

Consequent door denkend zullen de aanhangers van deze school dan weer kritiek hebben gehad op het structuralisme. Tijd dus om het een en ander eens overzichtelijk te maken.

Het Structuralisme.

De vader van deze school was Claude Lévi-Strauss, een Franse antropoloog die vond dat men binnen de culturele en sociale wetenschappen moest zoeken naar diepere onderliggende overeenkomsten, die de verschillende culturele verschijningsvormen en gedragingen met elkaar gemeen hadden. Graaf dus naar de diepere lagen van mythen, kunst, literatuur en kijk of je structuren kunt vinden die je met elkaar kunt vergelijken. Al doende kom je achter betekenissen die voor die tijd voor de onderzoeker verborgen waren gebleven.

Een voorbeeld:

Lévi-Strauss "ontdekte" dat de Oedipus mythe in zijn verschillende variaties en de schepingsverhalen van de Zuni indianen uiteindelijk in hun diepste lagen een vergelijkbaar thema behandelden.

Het Post-Structuralisme.

In de jaren zeventig was het echter voorbij met de hoogtijdagen van het structuralisme. De kritiek kwam er op neer dat deze methode niet zozeer de diepere lagen van het te bestudeerde object blootlegde als wel die van de gedachten van het onderzoekende subject. Kortom; het structuralisme zei meer over het denken van Lévi-Strauss dan over de mythen die hij bestudeerde. Het hanteren van vaste regels en betekenissen was passé; het post-structuralisme was geboren. Niet het ontwikkelen van een nieuwe wetenschap was het doel, maar alle munitie werd nu gericht op het verschijnsel wetenschap zelf. Universele wetenschappelijke regels bestonden alleen bij de gratie van een aantal subjectieve criteria en

met een objectieve werkelijkheid moest je al helemaal niet aankomen. Men was weer terug bij Freud die gezegd zou hebben : “ Komt elke wetenschap uiteindelijk niet neer op een soort mythologie?” De neuzen waren dus honderdtachtig graden gedraaid. In plaats van graven naar diepere lagen had men nu alleen de tekst waar men het mee moest doen. Objectief gezien was geen enkele theorie meer waard dan een andere, behalve dat het met ene theorie gemakkelijker was om zaken uit te leggen dan met een andere. Dat hield vervolgens meer verband met intimidatie en sociale controle dan met de waarheid. Het ultieme relativisme ligt zo wel direct om de hoek en dat is een situatie die misschien in theorie nog wel aardig is, maar in de praktijk heel vervelende gevolgen kan hebben.

Evolutionaire kritiek.

Wat te denken van de volgende opmerking gemaakt door Joseph Carroll?

“Mensen die zulke kritische uitspraken doen over de wetenschap laten wel hun kinderen inenten en gebruiken antibiotica en gaan gewoon naar de tandarts. Hoe verhoudt zich dat met wat zij in hun boeken schrijven?”

Er mag dan geen absolute waarheid bestaan, de moderne wetenschap erkent dat ook, maar al jagende op een compleet begrip komt ze echter wel met een gedeeltelijk succes. Bij het schrijven van deze zin schoot mij de opmerking van een oud-collega te binnen, die met jaren ervaring in het middelbaar onderwijs mij als jong docent leerde: “Tel niet het resultaat, doch het doel alleen.”

Die Joseph Carroll is één van de grondleggers van de evolutionaire literatuurkritiek. Deze kritische beweging verschilt misschien wel het meest van de post-structuralisten door vast te houden aan de stelling dat de wetenschappelijke methode afwijkt van andere vormen van menselijk denken. Vooral in de nadruk die daar gelegd wordt op het opstellen van falsificeerbare hypothesen. De mens heeft volgens hem wel degelijk de mogelijkheid om kennis te vergaren van een wereld die buiten de taal-

kundige of culturele gebruiken ligt.

Na deze lange, naar mijns inziens noodzakelijke beschrijving van de filosofieën in het land der literatuurkritiek kunnen we nu gaan kijken waar de evolutionaire of darwinistische (literatuur)kritiek voor staat.

Zij beginnen met de constatering dat waar je op de wereld met mensen te maken hebt je in het algemeen kunt vaststellen dat de mens gek is op “verhalen vertellen”. Rond het kampvuur, voor het slapen gaan, voor de beeldbuis of in het theater, men lust er wel pap van.

De vraag is nu: waarom?

Voor literaire Darwinisten is de mens eerst en vooral een biologisch wezen. Cultuur, waaronder literatuur, is onmogelijk zonder het bestaan van dit biologische wezen. Als evolutionair bioloog is Carroll er van overtuigd dat om als soort te overleven het er in essentie om gaat dat onze voorouders steeds de juiste keuzes moeten hebben gemaakt om ons als soort te laten overleven. Veel van die keuzes draaiden om het fysiek overleven, maar om dat goed te kunnen was het ook nodig dat de familie en de stam zo goed mogelijk als sociale eenheid functioneerden.

Als de mens alleen zou worden gefascineerd door feiten en echt gebeurde verhalen uit een reële wereld dan zou er geen fantasie bestaan. Het nut zou in dat geval hebben gezegevierd. Evolutionair is dat echter niet het geval. Er zijn maar weinig mensen die een afkeer hebben van verbeelding en fantasie. De Gradgrinds op deze wereld zijn met een kaarsje te zoeken. Integendeel de meeste mensen genieten, zoals hierboven al vermeld, van fictie.

Binnen de school van de literaire Darwinisten wordt dit verklaard door er op te wijzen dat er juist een veel grotere kans op overleven is bij hen die in staat zijn te fantaseren over “als wat”. Zij kunnen in hun verbeelding oplossingen voor problemen bedenken die zich in werkelijkheid misschien nooit of in een later stadium voor zullen doen. Zij zijn voorbereid op het onverwachte en vergroten daarmee hun kans op overleven. Fantasie, verbeelding en literatuur zijn dus bij uitstek middelen om de soort te laten voortbestaan. Literatuur is dus nuttig!

Waarom leuk?

Nu is het eten van een bruine boterham met daarop verantwoord beleg ook nuttig, al is het maar om gezond te blijven om zo van literatuur te kunnen blijven genieten. Maar waarom is het ook fijn om Dickens te lezen? Tenslotte vinden de meesten van ons een gebakje lekkerder dan een broodje gezond! Onder evolutionaire critici strijden op dit moment nog twee verklaringen om de eerste plaats. Er zijn er die beweren dat niet de literatuur op zich het genot verschaft, maar dat dit slechts een middel is dat een aantal punten in onze hersenen prikkelt die we als plezierig ervaren. (Ijs is niet lekker omdat het ijs is, maar zoet, vet en fris) Anderen beweren dat er naast de prikkels nog een extra dimensie is die literatuur (kunst) tot een plezierige ervaring maakt. Het stimuleert niet alleen onze nieuwsgierigheid, fantasie en emoties, maar geeft ook de mogelijkheid om in de gedachte van een ander op te gaan. Het maakt ons een vollediger mens. Carroll geeft hier als voorbeeld een aantal passages uit de boeken van Dickens:

De Smallweed kinderen in *Bleak House* die nog nooit een sprookje of een verhaal was voorgelezen.

Tom en Louisa Gradgrind in *Hard Times* die door hun vader werden onthouden van kunst en literatuur vanuit zijn utilitaire ideologie. David Copperfield die veroordeeld tot zijn slaapkamer troost vindt bij de boeken van zijn overleden vader in het naburige kamertje.

Wat is goede literatuur?

Een titel die met kop en schouder boven de rest uitsteekt en wel het "fruitvliegje" van de literaire Darwinisten wordt genoemd is: *Pride and Prejudice* van Jane Austen. Waarom? De kern van de evolutieleer is dat leven, zowel plantaardig als dierlijk, moeten strijden om zich aan te passen aan de omgeving. De levensvorm die dat het beste lukt zal bloeien en zij die dat niet lukt gaat ten onder. Volgens deze theoretici bevat het genoemde boek bij uitstek de beschrijving van de aangeboren gedragspatronen die verband houden met de voortplanting, verzamelen van macht en organisatievermogen van families. Pas als je op zoek gaat naar bovengenoemde patronen kan je een tekst ten volle waarderen. Je zou dit dus

het zoeken naar de wetten van de natuur in de literatuur kunnen noemen.

Carroll spreekt van: "Kennis is een biologisch fenomeen" en omdat literatuur een vorm van kennis is, is literatuur op zichzelf een biologisch fenomeen. Of zoals Robert Storey een ander lid van dit gezelschap zegt: "Biologie daar gaat het om."

Moeten we dus vanaf nu als we een roman van Dickens ter hand nemen *The Origin of Species* van Darwin als naslagwerk er bij open op tafel hebben liggen?

De critici aan het woord.

Het aantal aanhangers van deze denkrichting is nog niet zo groot en voornamelijk in de Angel-Saksische wereld te vinden. De vraag of je dan al van een nieuwe school mag spreken is dus terecht. Het zou een begin kunnen zijn, maar dan is er nog een lange weg te gaan. In 2006 waren er rond de dertig academici die zich engageerden, maar ook zij gaan ervan uit dat ze nog een lang niet zover waren dat zij op hun belangrijkste vragen al een antwoord hadden. Om te slagen in hun opzet zouden ze naast een manier om literatuur te beoordelen ook het verschijnsel literatuur uit evolutionair oogpunt moeten verklaren. Daarnaast diende verteltechniek, stijl en genre langs de darwinistische meetlat gelegd te worden. Van deze drie is zoals uit dit artikel blijkt alleen het tweede punt aardig inzichtelijk gemaakt. Of de rest ook zal lukken? Verder kunnen we een vraagteken zetten bij het beoordelen van literatuur waarbij tot nu toe hoofdzakelijk wordt gekeken naar personen en hun gedragingen. Hoe zit het dan met die andere zaken? Vooral het volgens critici ongehoord in-esthetische karakter van deze school schiet hen in het verkeerde keelgat. Een literair meesterwerk loopt zo het risico op één lijn te worden gezet met een keukenmeidenroman. Waarbij ik dan ook nog de opmerking wil maken in hoeverre de auteur van zo'n roman er in is geslaagd om karakters ook maar enige geloofwaardigheid mee te geven en ze als universele types neer te

zetten. Nu ik toch aangekomen ben bij een meer persoonlijk commentaar wil ik afsluiten met wat ik er zelf van vind.

Mijn mening.

Voor het schrijven van dit artikel heb ik me laten leiden door secundaire literatuur over het fenomeen Literair Darwinisme en dan nog vooral door die artikelen die het woord Dickens in de tekst hadden. (met een computer een fluitje van een cent.) Mijn eerste indruk, die ook na herlezing niet is weggenomen, is dat de academici die dit soort kritische ideeën hanteren zich eigenlijk niet kunnen voorstellen dat het grootste deel van de mensheid geen literatuur leest en daar helemaal geen problemen mee heeft. De stelling dat een leven zonder literatuur een sterk gemankeerd leven is gaat mij te ver. Neem het voorbeeld uit het artikel waarin Carroll een aantal personages uit Dickens romans aanhaalt.

Bijvoorbeeld David Copperfield die gelukkig wat boeken van zijn overleden vader in handen krijgt. Of erger nog de voorbeelden van degenen, die dat in hun jeugd wordt onthouden en daardoor intens zielige personages worden zoals de Smallweed kinderen en de Gradgrindjes. Is hier niet veel meer sprake van een opvoeding waar het in ruime mate aan liefde en aandacht ontbreekt? Je ziet dezelfde redenering ook vaak bij musicologen, die vinden dat een leven zonder muziek met een hoofdletter een gemankeerd leven is. Zij kunnen het niet laten om minachting te uiten over André Rieu, Frans Bauer en André Hazes fans. Dat deze mensen in hun optiek wat misen accepteer ik, maar dat het zielige gemankeerde mensen zijn gaat me veel te ver. Verder nog iets over het verschijnsel evolutie. Eén van de punten die je als het ware op de

eerste bladzijde van een leerboek hierover tegen komt is dat we ons goed moeten realiseren dat een hele lange tijdschaal nodig is. Een schaal waarbij honderden jaren een seconde zijn, duizenden jaren een minuut en miljoenen jaren een uur. Hoe wetenschappelijk is het dan om te spreken van evolutionaire literatuurkritiek als op deze schaal literatuur nog maar enkele minuten bestaat? Bovendien weten we niet eens of literatuur wel zal blijven bestaan. Volgens de evolutieleer is er geen sprake van stilstand, maar van continue verandering. Het kan heel goed zo zijn dat de gehele literatuur uiteindelijk zal verdwijnen. Er zijn genoeg aanhangers te vinden voor de theorie dat het hoogtepunt van de literatuur sowieso al achter ons ligt. De meest moedeloze mensen die dit standpunt aanhangen zijn te vinden onder leraren Nederlands in het middelbaar onderwijs. Hun leerlingen willen maar niet begrijpen waarom ze van die "moeilijke dikke boeken uit de oertijd" moeten lezen.

Darwin naast Dickens?

Dan kom ik nu aan bij het antwoord op de eerder opgeworpen vraag of we Darwin onder handbereik moeten hebben als we Dickens lezen? Ik kan voor ú geen antwoord geven, maar ik zal het niet doen. De *Oxford Reader's Companion to Dickens* is voor mij meer dan voldoende, maar ik lees Dickens dan ook puur voor mijn plezier zonder me echt druk te maken over welk -isme dan ook. Voor hen die eens dieper in deze materie willen duiken heb ik hieronder een lijstje artikelen staan waar ik voor dit artikel veel uit geput heb. Daaronder staan een aantal auteurs met hun werk die gezien worden als behorende tot de kern van het literair darwinisme.

++++

Bovary en de andere dieren, <http://www.nrboeken.nl/recensies/bovary-en-de-andere-dieren>
The Linking Miss, <http://decontrabas.typepad.com/dekleinezaal/2006/04/the-linking-mis.html>
The Pleasures of Fiction, http://www.denisdutton.com/carroll_review.htm
Darwin and Dickens, <http://www.reason.com/news/show/30793.html>

Barsh, David & Natalie, *Madame Bovary's Ovaries, a Darwinian Look at Literature*, 2005
 Carroll, Joseph, *Evolution and Literary Theory*, 1995
 Carroll, Joseph, *Literary Darwinism: Evolution, Human Nature and Literature*, 2004
 Gottschals, Jonathan, *The Rape of Troye; Evolution, Violence and The World of Homer*, 2008
 Storey Robert, *Mimesis And The Human Animal: On The Biogenetic Foundations Of Literary Representation*, 1996

Stacy Bell's *Madame Bovary* presents the post-romantic, the post-romantic again, the so-called post-romantic, the so-called post-romantic post-romantic being.

MADAME BOVARY'S OVARIES

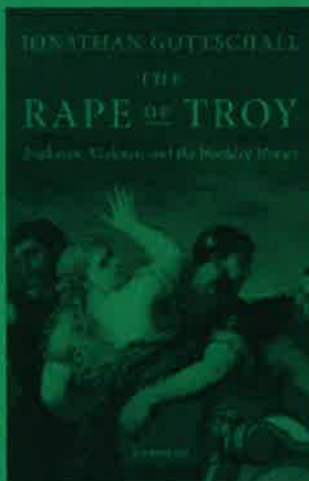
A TRADITIONAL LOOK AT LITERATURE

DAVID H. BROWN and NANCY R. BROWN

EVOLUTION AND LITERARY THEORY

Joseph Carroll

JONATHAN GUTESCHALL

THE RAPE OF TROY

Duckies, Violence, and the Book of Homer

MIMESIS AND THE HUMAN ANIMAL

The Poetics of Violence
in Greek Tragedy

Robert Storey

